

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 15ης Οκτωβρίου 2008*

Στην υπόθεση T-405/05,

Powerserv Personalservice GmbH, πρώην Manpower Personalservice GmbH, με έδρα το Sankt Pölten (Αυστρία), εκπροσωπούμενη από τον B. Kuchar, δικηγόρο,

προσφεύγουσα,

κατά

Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), εκπροσωπούμενου από τον G. Schneider,

καθού,

αντίδικος κατά τη διαδικασία ενώπιον του τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ και παρεμβαίνουσα ενώπιον του Πρωτοδικείου:

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Manpower, Inc., με έδρα το Milwaukee, Wisconsin (Ηνωμένες Πολιτείες), εκπροσωπούμενη, αρχικώς, από τον R. Moscona, solicitor, στη συνέχεια, από τους R. Moscona και A. Bryson, barrister, και, τελικώς, από τον A. Bryson και την V. Marsland, solicitor,

με αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του τετάρτου τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ της 22ας Ιουλίου 2005 (υπόθεση R 499/2004-4), σχετικά με αίτηση περί κηρύξεως της ακυρότητας του κοινοτικού σήματος MANPOWER αριθ. 76059,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Βηλαρά, πρόεδρο, F. Dehousse και D. Šnáby (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: K. Ανδονά, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη το δικόγραφο της προσφυγής που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 14 Νοεμβρίου 2005,

το υπόμνημα αντικρούσεως του ΓΕΕΑ, το οποίο κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 3 Μαρτίου 2006,

έχοντας υπόψη το υπόμνημα αντικρούσεως της παρεμβαίνουσας που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 23 Φεβρουαρίου 2006,

κατόπιν της συνεδριάσεως της 11ης Δεκεμβρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Στις 26 Μαρτίου 1996, η παρεμβαίνουσα Manpower Inc. υπέβαλε στο Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) αίτηση καταχώρισεως κοινοτικού σήματος, δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί.
- ² Το σήμα του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση είναι το λεκτικό σημείο MANPOWER.
- ³ Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες, για τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση, υπάγονται στις κλάσεις 9, 16, 35, 41 και 42 του Διακανονισμού της Νίκαιας για τη διεθνή ταξινόμηση προϊόντων και υπηρεσιών με σκοπό την καταχώριση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί, και αντιστοιχούν, για καθεμία από τις κλάσεις αυτές, στην ακόλουθη περιγραφή:

- «Ακουστικές κασέτες. Οπτικοακουστικό διδακτικό υλικό. Ακουστικοί συμπαγείς δίσκοι. Συμπαγείς δίσκοι για βίντεο. Λογισμικό (software) ηλεκτρονικών υπολογιστών. Προγράμματα για ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Κασετόφωνα. Βιντεοκασέτες. Συσκευές βίντεο. Εξαρτήματα και προσαρτήματα για όλα τα προαναφερόμενα είδη», που υπάγονται στην κλάση 9[ⓧ]
- «Βιβλία. Έντυπο υλικό. Οδηγοί. Εγχειρίδια. Περιοδικά. Έντυπες δημοσιεύσεις. Διαφάνειες. Εκπαιδευτικό υλικό. Διδακτικό υλικό. Εξαρτήματα και προσαρτήματα για όλα τα προαναφερόμενα είδη», που υπάγονται στην κλάση 16[ⓧ]
- «Υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας. Υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού», που υπάγονται στην κλάση 35[ⓧ]
- «Διοργάνωση και διεξαγωγή διασκέψεων και σεμιναρίων. Ενοικίαση μηχανημάτων προβολής ταινιών και εξαρτημάτων. Ενοικίαση εγγραφών σε βίντεο, ακουστικών ηχογραφήσεων και κινηματογραφικών ταινιών. Οργάνωση εκθέσεων. Παραγωγή βιντεοκασετών και ακουστικών κασετών. Κάθε είδους υπηρεσίες σε θέματα εκπαίδευσης, διδασκαλίας και κατάρτισης σε σχέση με την διδασκαλία και την αποτίμηση προσωπικού γραφείου, βιομηχανικού, τεχνικού προσωπικού και σχολής οδηγών. Κάθε είδους υπηρεσίες ενημέρωσης και παροχής συμβουλών σε σχέση με τα προαναφερόμενα», που υπάγονται στην κλάση 41[ⓧ]
- «Κάθε είδους επαγγελματικές συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες πραγματογνωμοσύνης σχετικά με την επαγγελματική δοκιμασία και καθοδήγηση προσωπικού, δοκιμασία προσωπικότητας, ψυχολογική εξέταση και συμβουλές σε θέματα σταδιοδρομίας. Υπηρεσίες δοκιμασίας προσωπικότητας και ψυχολογικής δοκιμασίας. Συμβουλές σε θέματα σταδιοδρομίας και επαγγελματικής κατεύθυνσης. Δοκιμασία ατόμων προκειμένου να καθοριστούν οι ικανότητες απασχόλησης. Υπηρεσίες επαγγελματικής ψυχολογίας. Σχεδιασμός και ανάπτυξη λογισμικού (software) ηλεκτρονικών υπολογιστών. Συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα αποτίμησης, ανάπτυξης και εφαρμογής ανθρώπινου δυναμικού. Παροχή προσωρινών καταλυμάτων. Κάθε είδους υπηρεσίες ενημέρωσης και συμβουλευτικές υπηρεσίες και εκπόνηση εκθέσεων σε σχέση με τα προαναφερόμενα. Υπηρεσίες επισιτισμού», που υπάγονται στην κλάση 42.

- 4 Ο εξεταστής ήγειρε ενστάσεις κατά του σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση, το οποίο έκρινε περιγραφικό υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94. Η παρεμβαίνουσα προσκόμισε με την απάντησή της αποδεικτικά στοιχεία περί του ότι το σήμα είχε αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία. Κατά συνέπεια, στις 13 Ιανουαρίου 2000 έγινε δεκτή η καταχώριση του σήματος και δημοσιεύτηκε στο *Δελτίο κοινοτικών σημάτων* της 28ης Φεβρουαρίου 2000, αριθ. 76059.
- 5 Στις 27 Οκτωβρίου 2000, η προσφεύγουσα, Powerserv Personalservice GmbH, πρώην Manpower Personalservice GmbH, ενώ είχε ακόμα την επωνυμία PDV Beteiligungs GmbH, άσκησε προσφυγή περί κηρύξεως της ακυρότητας βάσει του άρθρου 51, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, για τον λόγο ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας καταχωρίστηκε κατά παράβαση του άρθρου 7, παράγραφοι 1, στοιχείο γ', και 3, του εν λόγω κανονισμού, και τα έγγραφα που προσκομίστηκαν προς στήριξη του ισχυρισμού ότι το σήμα είχε αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως δεν βεβαίωναν το γεγονός αυτό σε όλα τα σημαντικά τμήματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η παρεμβαίνουσα απάντησε, μεταξύ άλλων, προσκομίζοντας άλλα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τον περιγραφικό χαρακτήρα που είχε αποκτήσει το σήμα της. Με την από 29 Απριλίου 2004 απόφασή του, το τμήμα ακυρώσεως του ΓΕΕΑ απέρριψε την αίτηση περί κηρύξεως της ακυρότητας (στο εξής: απόφαση του τμήματος ακυρώσεως). Η απόφαση αυτή αιτιολογήθηκε από το γεγονός ότι, εφόσον η λέξη manpower είναι περιγραφική μόνο στην αγγλική γλώσσα, οι καταναλωτές, πέραν του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, δεν την αναγνωρίζουν ως περιγραφική και, όσον αφορά τις δύο αυτές χώρες, η δικαιούχος του σήματος απέδειξε ότι το σήμα είχε αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως. Στο πλαίσιο αυτό, το τμήμα ακυρώσεως έλαβε επίσης υπόψη του τα μετά την καταχώριση του σήματος προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία.
- 6 Με την από 22 Ιουλίου 2005 (στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση), το τέταρτο τμήμα προσφυγών του ΓΕΕΑ απέρριψε την προσφυγή που άσκησε η προσφεύγουσα κατά της αποφάσεως του τμήματος ακυρώσεως. Με την απόφασή του, το τμήμα προσφυγών έκρινε, μεταξύ άλλων, πρώτον, όσον αφορά τον περιγραφικό χαρακτήρα του σήματος της παρεμβαίνουσας, ότι η λέξη manpower έχει, στην αγγλική, περιγραφικό χαρακτήρα για τις υπηρεσίες γραφείου ευρέσεως προσωρινού προσωπικού, δεδομένου ότι πρόκειται για συνήθη όρο στη διαχείριση ανθρώπινων πόρων. Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, ο όρος αυτός έχει επίσης περιγραφικό χαρακτήρα για τα περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες που υπάγονται στις κλάσεις 9, 16, 41 και 42 του Διακανονισμού της Νίκαιας, εφόσον, κατά την άποψή του, η λέξη αυτή δύναται να γίνει αντιληπτή ως αναφέρουσα το περιεχόμενο των προϊόντων και υπηρεσιών αυτών,

όταν χρησιμοποιείται στο πλαίσιο των υπηρεσιών γραφείου ευρέσεως εργασίας. Η λέξη αυτή χρησιμοποιείται επίσης στη γερμανική εμπορική ορολογία.

- 7 Δεύτερον, όσον αφορά τους καταναλωτές και την επίμαχη εδαφική περιοχή, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι ο περιγραφικός χαρακτήρας της λέξης *manpower* ήταν γνωστός σε ένα τμήμα των οικείων καταναλωτών, δηλαδή στους δυνητικούς εργοδότες προσωρινού προσωπικού και στα πρόσωπα που ασχολούνται με αυτές τις θέσεις εργασίας, στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, τη Γερμανία, την Αυστρία, τις Κάτω Χώρες, τη Σουηδία, τη Δανία και τη Φινλανδία. Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, οι υπηρεσίες γραφείου ευρέσεως προσωρινού προσωπικού δεν απευθύνονται μόνο στα πρόσωπα που αναζητούν εργασία, αλλά και στους εργοδότες που αναζητούν προσωπικό. Οι εργοδότες αυτοί είναι μάλιστα οι κύριοι πελάτες για τους παρέχοντες υπηρεσίες, δεδομένου ότι ο κύκλος εργασιών τους προέρχεται από τα έσοδα που προκύπτουν από τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών προσωπικού. Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, η επίμαχη λέξη δεν έχει αποκλειστικά περιγραφικό χαρακτήρα για τους καταναλωτές αυτούς στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, όπου η αγγλική είναι η μητρική γλώσσα, και στις γερμανόφωνες χώρες, όπου η λέξη αυτή περιλαμβάνεται στα λεξικά, αλλά και στα κράτη μέλη όπου σημαντικό τμήμα των πελατών έχει επαρκείς γνώσεις και κάνει χρήση της αγγλικής εμπορικής ορολογίας. Σύμφωνα με την πείρα του τμήματος προσφυγών, η αγγλική είναι γνωστή και χρησιμοποιείται ιδιαίτερα στη Σουηδία, τη Δανία, τη Φινλανδία και τις Κάτω Χώρες. Το τμήμα προσφυγών τόνισε ότι η αγγλική είναι η εμπορική γλώσσα που χρησιμοποιείται παγκοσμίως και η επίσημη γλώσσα εργασίας πολλών διεθνών εταιριών. Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, σε μικρότερες χώρες, οι φοιτητές εμπορικών σπουδών έχουν συχνή επαφή με αγγλικά κείμενα κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Αφού ολοκληρώσουν τις πανεπιστημιακές σπουδές τους, εργάζονται σε τμήματα διαχειρίσεως ανθρώπινων πόρων ή σε επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τις προσλήψεις προσωρινού προσωπικού. Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι βρήκε πολλά αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη της απόψεως αυτής και τα απαρίθμησε. Στη συνέχεια, όσον αφορά τα παλαιότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι από την πείρα προκύπτουν επιφυλάξεις στη χρήση της αγγλικής γλώσσας. Κατά συνέπεια, έκρινε ότι, στα άλλα αυτά κράτη μέλη, τα πρόσωπα για τα οποία η λέξη *manpower* είναι περιγραφική δεν αποτελούν σημαντικό τμήμα του οικείου κοινού. Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι δεν υποχρεούνταν να λάβει υπόψη του τα νέα κράτη μέλη που απαριθμούνται στο άρθρο 159α, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, λαμβανομένης υπόψη της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού.

- 8 Τρίτον, όσον αφορά τον διακριτικό χαρακτήρα που είχε αποκτήσει το σήμα της παρεμβαίνουσας κατά την ημερομηνία καταθέσεώς του, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, λόγω του περιγραφικού χαρακτήρα του σήματος αυτού στα προαναφερθέντα κράτη μέλη, η παρεμβαίνουσα έπρεπε να αποδείξει τον διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως που έγινε στο σήμα της στο τμήμα αυτό της Κοινότητας, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94. Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, από την απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Οκτωβρίου 2002, T-173/00, KWS Saat κατά ΓΕΕΑ (απόχρωση πορτοκαλί) (Συλλογή 2002, σ. II-3843, σκέψεις 24 έως 27), προκύπτει ότι, όταν ένα σήμα θεωρείται ότι δεν μπορεί να καταχωριστεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού 40/94, πρέπει, προκειμένου να καταχωριστεί, να αποδειχθεί ότι το σήμα απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως που του έγινε στο σημαντικό τμήμα της Κοινότητας όπου στερούνταν διακριτικού χαρακτήρα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού 40/94. Κατά συνέπεια, ο διακριτικός χαρακτήρας πρέπει να αποδειχθεί στο τμήμα της Κοινότητας όπου υφίσταται απόλυτος λόγος απαραδέκτου, ώστε το υπόλοιπο τμήμα της δεν μπορεί πλέον να θεωρηθεί «σημαντικό». Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η παρεμβαίνουσα δεν απέδειξε ότι το σήμα της είχε αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα κατά την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως καταχώρισεως, εφόσον είχε προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία καλύπτοντα μόνον το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία. Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία ήσαν ανεπαρκή, εφόσον το έδαφος επί του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ότι το σήμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως περιγραφικός όρος περιλαμβάνει επίσης την Αυστρία, τις Κάτω Χώρες, τη Δανία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία.
- 9 Τέταρτον, όσον αφορά τον διακριτικό χαρακτήρα που απέκτησε το σήμα της παρεμβαίνουσας μετά την καταχώριση, το τμήμα προσφυγών έκρινε, με βάση τα προσκομισθέντα από την παρεμβαίνουσα αποδεικτικά στοιχεία, ότι το εν λόγω σήμα είχε αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα, υπό την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, κατά την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας στα οκτώ κράτη μέλη στα οποία το σήμα θεωρείται περιγραφικό. Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η παρεμβαίνουσα προσκόμισε παραδεκτώς το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων, καθόσον βάσει αυτών κρίθηκε ο διακριτικός χαρακτήρας του σήματος κατά την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας. Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι υποχρεούνταν να λάβει υπόψη του μόνον τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν κατά τη διαδικασία καταχώρισεως. Παρατήρησε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, το κρίσιμο ζήτημα είναι αν το σήμα απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως οποιαδήποτε στιγμή μετά την καταχώρισή του. Εξάλλου, σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, δεν αποκλείεται η εφαρμογή της διατάξεως αυτής επειδή δεν αναφέρει ρητώς το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94, που είναι, εν προκειμένω, η κακώς ερμηνευθείσα στο πλαίσιο της διαδικασίας καταχώρισεως διάταξη. Το τμήμα προσφυγών έκρινε στη συνέχεια ότι, για την ερμηνεία της εν λόγω

διατάξεως, δεν είναι αποφασιστικής σημασίας το γεγονός ότι, εφαρμόζοντας το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, χορηγείται στον δικαιούχο προγενέστερη ημερομηνία καταχώρισεως από αυτήν που θα του χορηγούνταν αν υποβάλει την αίτησή του όταν το σήμα αποκτήσει πράγματι δεύτερη σημασία. Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, η διάταξη αυτή, η οποία απαγορεύει ρητώς την κήρυξη της ακυρότητας σήματος όταν το σήμα αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα μετά την καταχώρισή του, αναγνωρίζει οπωσδήποτε ότι ένα σήμα μπορεί να έχει προτεραιότητα στην ημερομηνία καταχώρισεως, την οποία δεν θα είχε αν η διαδικασία καταχώρισεως είχε διεξαχθεί ορθώς.

- 10 Πέμπτον, όσον αφορά την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων, το τμήμα προσφυγών διαπίστωσε ότι η παρεμβαίνουσα προσκόμισε πολλά αποδεικτικά στοιχεία για τη χρήση του σήματός της στις περισσότερες χώρες της Ένωσης. Το τμήμα προσφυγών δήλωσε ότι γνώριζε ότι ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία ήσαν μεταγενέστερα της ημερομηνίας καταθέσεως της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας του σήματος. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα αποδεικτικά στοιχεία ήσαν επαρκή, κατά την άποψη του τμήματος προσφυγών, προς απόδειξη του διακριτικού χαρακτήρα που αποκτήθηκε στην επίμαχη εδαφική περιοχή κατά την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι δεν όφειλε να αποφανθεί επί του αν η κρίσιμη για την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα ημερομηνία, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, είναι η ημερομηνία της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας ή η τελική απόφαση επί της αιτήσεως αυτής. Περαιτέρω, ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία μεταγενέστερα της ημερομηνίας της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας αφορούν στην πραγματικότητα, σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, την προγενέστερη της ημερομηνίας αυτής χρονική περίοδο. Αντιστρόφως, βάσει των μεταγενέστερων αποδεικτικών στοιχείων μπορεί, κατά την άποψη του τμήματος προσφυγών, να αντληθούν συμπεράσματα περί του διακριτικού χαρακτήρα κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου. Το τμήμα προσφυγών δήλωσε ότι δεν αγνοεί ότι η εκτίμηση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων πρέπει να γίνεται ενδελεχώς. Εξάλλου, το τμήμα προσφυγών παρατήρησε ότι έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η παρεμβαίνουσα είναι επιχείρηση που ασκεί δραστηριότητες σε διεθνή κλίμακα, βάσει του οποίου μπορεί να συναχθεί ότι η δραστηριότητά της ήταν επίσης εν μέρει γνωστή σε χώρες όπου είχε ελάχιστα ή καθόλου γραφεία. Κατά την άποψη του τμήματος προσφυγών, το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται με μια αυστριακή δημοσκόπηση, από την οποία προκύπτει ότι πολλοί καταναλωτές γνωρίζουν ότι η λέξη *manpower* είναι σήμα που χρησιμοποιεί μη αυστριακή επιχείρηση. Στη συνέχεια, το τμήμα προσφυγών τόνισε ότι, πλην του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, η αγγλική δεν είναι η μητρική γλώσσα σε καμία χώρα και, μολονότι η πλειονότητα των οικείων καταναλωτών γνωρίζει τις προερχόμενες από ξένη γλώσσα εκφράσεις, δεν τις γνωρίζουν οπωσδήποτε όλοι. Για τα πρόσωπα αυτά, σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, πιθανόν η λέξη *manpower* να εμφανίζεται ως σήμα. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από τις δημοσκοπήσεις που έγιναν σε καταναλωτές στη Γερμανία και την Αυστρία. Τα

στοιχεία αυτά πρέπει να ληφθούν υπόψη, σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, ιδιαίτερα σε χώρες όπου τα αποδεικτικά στοιχεία είναι λιγότερο τεκμηριωμένα απ' ό,τι σε άλλες. Στη συνέχεια, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι δεν δεσμεύεται από τις καταχωρίσεις εθνικών σημάτων, ούτε από τις αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων.

- 11 Τέλος, το τμήμα προσφυγών κατέληξε, αφού εκτίμησε τα αποδεικτικά στοιχεία περί του διακριτικού χαρακτήρα του σήματος διά της χρήσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, τη Γερμανία, την Αυστρία, τη Σουηδία, τις Κάτω Χώρες, τη Φινλανδία και τη Δανία, ότι η παρεμβαίνουσα απέδειξε πράγματι ότι το σήμα της είχε δεύτερη σημασία για τις υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού στα τμήματα της Κοινότητας όπου το σήμα δεν είχε ακόμη διακριτικό χαρακτήρα. Επομένως, σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, το σήμα της παρεμβαίνουσας δεν μπορεί να κηρυχθεί άκυρο, δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94. Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι ο διακριτικός χαρακτήρας εκτείνεται στο σύνολο των προϊόντων και υπηρεσιών που προστατεύει η καταχώριση, ως προς τα οποία το σήμα είναι περιγραφικό μόνο ως ένδειξη του περιεχομένου των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών. Συναφώς, το τμήμα προσφυγών τόνισε, κατ' αρχάς, ότι η παρεμβαίνουσα απέδειξε ότι χρησιμοποιούσε μεγάλο αριθμό των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών στο πλαίσιο των συμβάσεων εργασίας προσωρινού προσωπικού. Στη συνέχεια, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, δεδομένου ότι ο όρος *manpower* έχει δεύτερη σημασία για τις υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού, οι οικείοι καταναλωτές θα θεωρήσουν ότι, παραδείγματος χάρη, ένα βιβλίο ή μια διάλεξη με τον όνομα αυτό αφορά την παρεμβαίνουσα και τις υπηρεσίες της.

Αιτήματα των διαδίκων

- 12 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση
- να κηρύξει άκυρο το σήμα της παρεμβαίνουσας για όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προστατεύει

- επικουρικώς, να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση καθόσον δεν αποδείχθηκε ο διακριτικός χαρακτήρας διά της χρήσεως του σήματος της παρεμβαίνουσας και να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του τμήματος προσφυγών¹³
- να καταδικάσει το ΓΕΕΑ και την παρεμβαίνουσα στα δικαστικά τους έξοδα και στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η παρεμβαίνουσα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας¹⁴
- να καταδικάσει το ΓΕΕΑ και την παρεμβαίνουσα στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η παρεμβαίνουσα κατά την ενώπιον του ΓΕΕΑ διαδικασία.

13 Το ΓΕΕΑ ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή¹⁵
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

14 Η παρεμβαίνουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή¹⁶
- να διατάξει τη μεταρρύθμιση της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπό την έννοια του υπομνήματος αντικρούσεως¹⁷
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού του πέμπτου αιτήματος της προσφεύγουσας

- 15 Με το πέμπτο αίτημά της, η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο να καταδικάσει το ΓΕΕΑ και την παρεμβαίνουσα στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε κατά την ενώπιον του ΓΕΕΑ διαδικασία, χωρίς να διευκρινίζει αν εννοεί αποκλειστικά τα ενώπιον του τμήματος προσφυγών δικαστικά έξοδα κατά τη διαδικασία της προσφυγής ή και τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του τμήματος ακυρώσεως κατά την ακυρωτική διαδικασία.
- 16 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 136, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, τα «αναγκαία έξοδα στα οποία υποβάλλονται οι διάδικοι στο πλαίσιο της ενώπιον του τμήματος προσφυγών διαδικασίας καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται προκειμένου να προσκομίσουν τις προβλεπόμενες από το άρθρο 131, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, μεταφράσεις των υπομνημάτων ή εγγράφων στη γλώσσα της διαδικασίας θεωρούνται ως αποδοτέα έξοδα». Επομένως, τα έξοδα που έγιναν στο πλαίσιο της ακυρωτικής διαδικασίας δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ανακτήσιμα έξοδα [βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Μαΐου 2005, T-160/02 έως T-162/02, Naipes Heraclio Fournier κατά ΓΕΕΑ — France Cartes (εικόνα σπαθιού τράπουλας, εικόνα ιππέα μπαστούνι τράπουλας και εικόνα ρήγα σπαθί τράπουλας), Συλλογή 2002, σ. II-1643, σκέψεις 22 και 24 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία].
- 17 Επομένως, το πέμπτο αίτημα της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο καθόσον αφορά τα δικαστικά έξοδα που έγιναν στο πλαίσιο της ακυρωτικής διαδικασίας ενώπιον του τμήματος ακυρώσεως.

Επί της ουσίας

- 18 Προς στήριξη των αξιώσεών της, η προσφεύγουσα προέβαλε, με την προσφυγή της, τρεις λόγους. Ωστόσο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα δήλωσε ότι παραιτείται από το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου, που αντλείται από το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, καθώς και από τον τρίτο λόγο, που

αντλείται από την παράβαση του άρθρου 159α του κανονισμού αυτού. Η δήλωση αυτή της προσφεύγουσας καταχωρίστηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

- 19 Συνεπώς, η προσφεύγουσα προβάλλει πλέον δύο μόνο λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος αφορά την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγω παραβάσεως του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 40/94, διότι το σήμα της παρεμβαίνουσας στερείται διακριτικού χαρακτήρα και είναι περιγραφικό όσον αφορά τα προϊόντα και υπηρεσίες για τα οποία καταχωρίστηκε, στο σύνολο της Κοινότητας, δηλαδή και στις χώρες στις οποίες το τμήμα προσφυγών έκρινε, με την προσβαλλομένη απόφαση, ότι δεν ήταν περιγραφικό.
- 20 Ο δεύτερος λόγος αντλείται από παράβαση του άρθρου 51, παράγραφος 2, και του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94.
- 21 Περαιτέρω, η παρεμβαίνουσα ζήτησε από το Πρωτοδικείο να διατάξει την τροποποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως όπως αναφέρεται στο υπόμνημά της αντικρούσεως. Στο οικείο μέρος του υπομνήματός της αντικρούσεως, η παρεμβαίνουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι κακώς το τμήμα προσφυγών κατέληξε ότι ο όρος *manpower* είναι περιγραφικός για τα προϊόντα και υπηρεσίες που προσδιορίζει το σήμα της, στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, τη Σουηδία, τη Δανία και τη Φινλανδία.
- 22 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι αυτό το αίτημα της παρεμβαίνουσας πρέπει να χαρακτηριστεί ως αυτοτελής αίτηση μεταρρυθμίσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 23 Συγκεκριμένα, το τμήμα προσφυγών θέσπισε, στην πράξη, με τη μορφή της ενιαίας πράξης την οποία συνιστά η προσβαλλομένη απόφαση, δύο μέτρα, από τα οποία το ένα διαπιστώνει ότι ο απόλυτος λόγος αρνήσεως του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 αντίκειται στην καταχώριση του σήματος της παρεμβαίνουσας, δεδομένου ότι έχει περιγραφικό χαρακτήρα στις οκτώ προαναφερθείσες χώρες, και το άλλο απορρίπτει την αίτηση περί κηρύξεως της ακυρότητας του

ιδίου αυτού σήματος, για τον λόγο ότι, μετά την καταχώρισή του, απέκτησε διά της χρήσεώς του διακριτικό χαρακτήρα στις οκτώ αυτές χώρες, υπό την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-383/99 P, Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2001, σ. I-6251, σκέψη 23).

- 24 Η παρεμβαίνουσα, καθόσον τα αιτήματά της έγιναν δεκτά με το δεύτερο σκέλος της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά του οποίου στρέφεται η υπό κρίση προσφυγή, έχει έννομο συμφέρον να προβάλλει, βάσει του άρθρου 134, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, αυτοτελές αίτημα και ισχυρισμό, για μεταρρύθμιση του πρώτου σκέλους της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπό την έννοια ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 δεν αντίκειται στην καταχώριση του σήματός της MANPOWER, εφόσον το σήμα αυτό δεν είναι περιγραφικό σε καμία από τις οκτώ προαναφερθείσες χώρες (βλ., συναφώς, προαναφερθείσα στη σκέψη 23 ανωτέρω απόφαση Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ, σκέψη 26). Μολονότι το αυτοτελές αυτό αίτημα της παρεμβαίνουσας και ο λόγος που το στηρίζει προβάλλονται παραδεκτώσ, πρέπει να απορριφθεί η προσφυγή της προσφεύγουσας, χωρίς να χρειάζεται να εξετασθεί ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως της προσφεύγουσας ο οποίος, στην περίπτωση αυτή, καθίσταται αλυσιτελής.
- 25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο κρίνει, πρώτον, ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα πρέπει να εξετασθεί από κοινού με την προβαλλόμενη από την παρεμβαίνουσα επιχειρηματολογία προς στήριξη του αιτήματός της περί μεταρρυθμίσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επί του πρώτου λόγου της προσφυγής και επί του αιτήματος της παρεμβαίνουσας περί μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 26 Η προσφεύγουσα προβάλλει, πρώτον, ότι το ΓΕΕΑ δεν έλαβε υπόψη του τη συγκεκριμένη, παρούσα και σοβαρή ανάγκη να μπορεί να χρησιμοποιείται, στην οικονομική ζωή, η λέξη manpower από «οποιοδήποτε καθώς και από τους ανταγωνιστές» για υπηρεσίες γραφείων ευρέσεως εργασίας, υπηρεσίες ευρέσεως

προσωρινού προσωπικού και για όλα τα άλλα καταχωρισμένα προϊόντα και υπηρεσίες. Επομένως, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, η λέξη *manpower* πρέπει να παραμείνει διαθέσιμη.

- 27 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το δημόσιο συμφέρον στηρίζεται στο γεγονός ότι η λέξη *manpower* δεν είναι αμιγώς περιγραφική, υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94, μόνο στην αγγλική και γερμανική γλώσσα, αλλά και στην πλειονότητα των λοιπών κοινοτικών γλωσσών και πρέπει να παραμείνει διαθέσιμη ως έννοια της καθημερινής γλώσσας και ιδίως της εξειδικευμένης γλώσσας του τομέα των ανθρώπινων πόρων. Η λέξη *manpower* γίνεται αντιληπτή στο διαδίκτυο ως ο διεθνής πολυγλωσσικός προσδιορισμός του «εργατικού δυναμικού».
- 28 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ακόμη κι αν πρέπει να ληφθεί υπόψη μόνον η γερμανική και η αγγλική γλώσσα, η λέξη *manpower* είναι περιγραφική στο σύνολο της Κοινότητας. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με στατιστική της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων περί της γνώσεως ξένων γλωσσών στην Κοινότητα, το 32 % των εν λόγω προσώπων ομιλούν τη γερμανική και το 47 % την αγγλική.
- 29 Δεύτερον, το δημόσιο συμφέρον και η περί διαθεσιμότητας προσωπικού επιταγή στηρίζονται, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, στο γεγονός ότι η λέξη *manpower* δεν έχει περιγραφικό χαρακτήρα υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, διότι δεν μπορεί να χρησιμεύσει για τη διάκριση των υπηρεσιών των γραφείων ευρέσεως εργασίας και των υπηρεσιών ευρέσεως προσωρινού προσωπικού συγκεκριμένης επιχειρήσεως. Η λέξη αυτή χρησιμοποιείται στην αγορά εργασίας για να προσδιορίσει το «εργατικό δυναμικό».
- 30 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ένα έγκυρο από νομικής απόψεως σήμα πρέπει να διαθέτει διακριτικό χαρακτήρα στο σύνολο της Κοινότητας. Στην προσβαλλομένη απόφαση δεν εκτιμήθηκε ο διακριτικός χαρακτήρας για το σύνολο της Κοινότητας. Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι δεν επιτρέπεται να θεωρηθεί ένα μεγάλο τμήμα των

παιλιότερων κρατών μελών, όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Ισπανία, το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο και η Ελλάδα, ως κράτη όπου σημαντικό τμήμα του κοινού δεν ομιλεί ούτε την αγγλική ούτε τη γερμανική γλώσσα. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο επισήμανε ότι προέκυψε ότι αρκετοί γερμανόφωνοι είναι εγκατεστημένοι στην Ισπανία προσωρινώς ή και μόνιμως.

31 Όσον αφορά την προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94, το ΓΕΕΑ προβάλλει ότι το τμήμα προσφυγών κατέληξε ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας γίνεται αντιληπτό ως περιγραφικό μόνο σε ορισμένα τμήματα της Κοινότητας.

32 Έτσι, σύμφωνα με το ΓΕΕΑ, πρώτον, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, στις αγγλόφωνες περιοχές της Κοινότητας, η λέξη γίνεται αντιληπτή από οποιονδήποτε, εν πάση περιπτώσει στον τομέα της διαχείρισεως των ανθρώπινων πόρων, και γίνεται εξάλλου αντιληπτή από τους εργαζομένους σε υπηρεσίες προσωπικού περιλαμβανομένων των χωρών στις οποίες γίνεται συνήθης χρήση της εμπορικής αγγλικής ορολογίας.

33 Δεύτερον, το ΓΕΕΑ ισχυρίζεται ότι το τμήμα προσφυγών, λαμβάνοντας υπόψη «τη Γερμανία, την Αυστρία, τις Κάτω Χώρες, τη Σουηδία, τη Δανία και τη Φινλανδία» καθεαυτές, διευρύνει τη γεωγραφική έκταση εντός της οποίας το κοινό δύναται να αντιληφθεί τη λέξη *manpower* ως περιγραφική, σε σχέση με το τμήμα ακυρώσεως, το οποίο έλαβε υπόψη του μόνον τις αγγλόφωνες περιοχές. Σύμφωνα με το ΓΕΕΑ, μπορεί να τεθεί εν αμφιβόλω η βασιμότητα της διευρύνσεως της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, σκέψη γ', του κανονισμού 40/94.

34 Τρίτον, το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ένα σημαντικό τμήμα του οικείου κοινού ομιλεί ανέτως την αγγλική στα περισσότερα κράτη μέλη

είναι επί της ουσίας εσφαλμένο. Από πλευράς πραγματικών περιστατικών, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε το επιχείρημα αυτό.

35 Πρώτον, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι το ζήτημα του συμβατού προς το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 40/94 τίθεται μόνον ως προς τις υπηρεσίες που υπάγονται στην κλάση 35 του Διακανονισμού της Νίκαιας (υπηρεσίες γραφείου ευρέσεως εργασίας, υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού). Στην αγγλική γλώσσα, δεν είναι σύνηθες ή φυσικό να προσδιορίζονται οι επίδικες υπηρεσίες με τη λέξη manpower. Σύμφωνα με την παρεμβαίνουσα, η επιδίωξη της προσφεύγουσας να ιδιοποιηθεί το σήμα MANPOWER, μεταξύ άλλων, για την Αυστρία, είναι η καλύτερη απόδειξη της αξίας και του διακριτικού χαρακτήρα του.

36 Συναφώς, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι ορθώς το τμήμα ακυρώσεως παρατήρησε ότι, στην αγγλική, η λέξη manpower δεν είναι συνήθης όρος για τις υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού (σκέψη 10 της αποφάσεως του τμήματος ακυρώσεως). Οι υπηρεσίες αυτές περιγράφονται με τους όρους employment, recruitment ή placement (employment services, employment agency services, recruitment agency services, staffing services ή placement services). Η παρεμβαίνουσα τονίζει ότι η λέξη manpower δεν συνιστά τον συνήθη τρόπο διαμεσολαβήσεως για την εύρεση προσωπικού και δεν περιγράφει τις υπηρεσίες αυτές κατά τρόπο ώστε να καθίσταται δυνατός ο προσδιορισμός της επιχειρήσεως που τις παρέχει στην αγορά. Προς απόδειξη των ισχυρισμών της, η παρεμβαίνουσα παραπέμπει σε πολλά δημοσιεύματα αφορώντα τους ανθρώπινους πόρους.

37 Η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι δεν είναι καθόλου πιθανό ότι τρίτοι, και ειδικότερα οι ανταγωνιστές της, χρησιμοποιούν νομοτύπως στο πλαίσιο των εμπορικών τους δραστηριοτήτων το σήμα MANPOWER ή παρεμφερές σήμα για τον προσδιορισμό των υπηρεσιών που παρέχουν.

38 Η παρεμβαίνουσα κακώς ισχυρίζεται ότι το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η λέξη manpower είναι και περιγραφική για τα προϊόντα και υπηρεσίες που υπάγονται στις

κλάσεις 9, 16, 41 και 42 του Διακανονισμού της Νίκαιας, που προστατεύει το επίμαχο σήμα.

- 39 Δεύτερον, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι το τμήμα προσφυγών δεν διέθετε κανένα αποδεικτικό στοιχείο για να στηρίξει τη διαπίστωσή του ότι, για τους καταναλωτές έξι μη αγγλόφωνων κρατών μελών της Κοινότητας, η λέξη manpower είναι περιγραφική των υπηρεσιών ευρέσεως προσωπικού. Τίποτε δεν αποδεικνύει ότι η λέξη αυτή δεν έχει διακριτικό χαρακτήρα για τους καταναλωτές των μη αγγλόφωνων χωρών. Ορθώς το τμήμα ακυρώσεως διαπίστωσε ότι, εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, ο όρος manpower θεωρείται ως επινοηθείς ή δηλωτικός και μπορεί να χρησιμεύσει για τον προσδιορισμό της προελεύσεως των επιμάχων προϊόντων ή υπηρεσιών (σκέψη 10 της αποφάσεως του τμήματος ακυρώσεως).
- 40 Ειδικότερα, προκειμένου για τη Γερμανία και την Αυστρία, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι το γεγονός και μόνον ότι η λέξη manpower υπάρχει σε ένα μόνο γερμανικό λεξικό δεν σημαίνει ότι χρησιμοποιείται γενικώς και γίνεται αντιληπτή από το γερμανόφωνο κοινό ή ότι την γνωρίζει ένα σημαντικό τμήμα του οικείου κοινού. Κατά την άποψη της παρεμβαίνουσας, ο μέσος γερμανόφωνος καταναλωτής προβαίνει σε σύνθετο συσχετισμό ιδεών για να αντιληφθεί την έννοια της λέξης αυτής. Σύμφωνα με την παρεμβαίνουσα, ακόμη κι αν γίνει δεκτό ότι η λέξη έχει ενταχθεί στη γερμανική εμπορική ορολογία —πράγμα το οποίο δεν αποδεικνύεται από κανένα αποδεικτικό στοιχείο— τούτο δεν σημαίνει ότι, όταν χρησιμοποιείται σε σχέση με υπηρεσίες ευρέσεως προσωπικού, οι οικείοι γερμανόφωνοι καταναλωτές την αντιλαμβάνονται ως αμιγώς περιγραφική των υπηρεσιών αυτών. Η φράση «εργατικό δυναμικό» δεν έχει την ίδια σημασία με τη φράση «υπηρεσίες ευρέσεως προσωπικού».
- 41 Σύμφωνα με την παρεμβαίνουσα, δεν υφίσταται κανένα αποδεικτικό στοιχείο υπέρ της χρήσεως της λέξης manpower στο διαδίκτυο σε άλλη γλώσσα πλην της αγγλικής που να μην παραπέμπει στην παρεμβαίνουσα και τις δραστηριότητές της. Ακόμη και στους αγγλικούς διαδικτυακούς τόπους, τουλάχιστον σε 9 από τις 10 περιπτώσεις, η λέξη χρησιμοποιείται ως τέτοια παραπομπή. Τα αποτελέσματα της εξετάσεως που προσκόμισε η παρεμβαίνουσα επιρρωννύουν στην πράξη τους ισχυρισμούς της όσον αφορά τη διεθνή φήμη της.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 42 Όσον αφορά την προβαλλομένη παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, περί των στερουμένων διακριτικού χαρακτήρα σημάτων, το ΓΕΕΑ προβάλλει ότι, με την προσφυγή της ενώπιον του τμήματος προσφυγών, η προσφεύγουσα δεν προέβαλε παράβαση της διατάξεως αυτής. Σύμφωνα με το ΓΕΕΑ, το σκέλος αυτό του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.
- 43 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, από την εξέταση του φακέλου της υποθέσεως του ΓΕΕΑ στην υπό κρίση υπόθεση, καθώς και από την προσβαλλομένη απόφαση, προκύπτει ότι η προσφεύγουσα δεν προέβαλε με την ενώπιον του τμήματος προσφυγών προσφυγή της την αιτίαση που αντλείται από παράβαση της εν λόγω διατάξεως από το τμήμα ακυρώσεως. Το τμήμα προσφυγών δεν ανέλυσε τη δυνατότητα εφαρμογής της. Από το άρθρο 135, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι οι διάδικοι δεν μπορούν να μεταβάλουν ενώπιόν του το αντικείμενο της διαφοράς, όπως καθορίστηκε ενώπιον του τμήματος προσφυγών. Κατά συνέπεια, το σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως της προσφεύγουσας, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.
- 44 Όσον αφορά την προβαλλομένη παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94, πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, δεν γίνονται δεκτά για καταχώρηση «τα σήματα που αποτελούνται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στις συναλλαγές για τη δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών αυτών».
- 45 Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 επιδιώκει σκοπό γενικού συμφέροντος, ο οποίος απαιτεί να μπορούν να χρησιμοποιούνται ελεύθερα από όλους τα σημεία ή οι ενδείξεις που είναι περιγραφικά των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων προϊόντων ή υπηρεσιών [βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουνίου 2007, T-207/06, Eurorig κατά ΓΕΕΑ (EUROPIG), Συλλογή 2007, σ. II-1961, σκέψη 24 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία].

- 46 Επί πλέον, το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 αφορά σημεία θεωρούμενα μη ικανά να εξασφαλίσουν την ουσιαστική λειτουργία του σήματος, ήτοι τον προσδιορισμό της εμπορικής προελεύσεως του προϊόντος ή της υπηρεσίας, ώστε να επιτραπεί κατά τον τρόπο αυτό στον καταναλωτή ο οποίος αποκτά το προϊόν ή είναι αποδέκτης της υπηρεσίας, τα οποία προσδιορίζονται από το σήμα, να προβεί στο μέλλον στην ίδια επιλογή, αν η εμπειρία αποδειχθεί θετική, ή να προβεί σε άλλη επιλογή, αν η εμπειρία αποδειχθεί αρνητική (βλ. την προαναφερθείσα στη σκέψη 45 ανωτέρω απόφαση EUROPIG, σκέψη 25 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 47 Συγκεκριμένα, τα σημεία και οι ενδείξεις που διαλαμβάνονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94 είναι εκείνα τα οποία δύναται να χρησιμοποιηθούν, στο πλαίσιο συνήθους, από πλευράς ενδιαφερομένου κοινού, χρήσεως, για να δηλώσουν, είτε άμεσα είτε με μνεία ενός ουσιαστικού χαρακτηριστικού, το προϊόν ή την υπηρεσία για τα οποία ζητείται η καταχώριση (βλ. την προαναφερθείσα στη σκέψη 45 ανωτέρω απόφαση EUROPIG, σκέψη 26 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 48 Επομένως, για να εμπίπτει ένα σημείο στην επιβαλλόμενη από τη διάταξη αυτή απαγόρευση, πρέπει να παρουσιάζει μια επαρκώς άμεση και συγκεκριμένη σχέση με τα σχετικά προϊόντα ή υπηρεσίες, βάσει της οποίας το οικείο κοινό δύναται να αντιληφθεί άμεσα και χωρίς περαιτέρω σκέψη την περιγραφή των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών ή ένα χαρακτηριστικό τους (βλ. την προαναφερθείσα στη σκέψη 45 ανωτέρω απόφαση EUROPIG, σκέψη 27 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 49 Πρώτον, πρέπει να εξετασθεί αν ορθώς το τμήμα προσφυγών διαπίστωσε ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας έχει περιγραφικό χαρακτήρα σε τμήμα της Κοινότητας όπου η πλειονότητα του οικείου κοινού ομιλεί την αγγλική, δηλαδή στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία, πράγμα το οποίο αμφισβητεί η παρεμβαίνουσα.
- 50 Λαμβανομένου υπόψη του ανομοιογενούς χαρακτήρα των προϊόντων και υπηρεσιών που αφορά το εν λόγω σήμα, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες πρέπει να αναλυθούν σε δύο πεδία, αφενός, το πεδίο που περιλαμβάνει τις «υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας» και τις

«υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού» που υπάγονται στην κλάση 35 και, αφετέρου, το πεδίο που περιλαμβάνει τα άλλα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορά το επίμαχο σήμα (που υπάγονται στις κλάσεις 9, 16, 41 και 42).

- 51 Το τμήμα προσφυγών έκανε μια τέτοια ανάλυση διττώς, δηλώνοντας, με τη σκέψη 12 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφενός, ότι «η λέξη manpower έχει, στην αγγλική γλώσσα, περιγραφικό χαρακτήρα για τις υπηρεσίες γραφείου ευρέσεως εργασίας ή ευρέσεως προσωρινού προσωπικού, δεδομένου ότι πρόκειται για συνήθη όρο στη διαχείριση ανθρώπινων πόρων», και, αφετέρου, ότι η λέξη manpower «έχει επίσης περιγραφικό χαρακτήρα για τα περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες [τα οποία αφορά το σήμα της παρεμβαίνουσας που υπάγονται] στις κλάσεις 9, 16, 41 και 42, εφόσον η λέξη αυτή μπορεί να γίνει αντιληπτή ως επισημαίνουσα το περιεχόμενο των προϊόντων και υπηρεσιών αυτών, όταν χρησιμοποιείται στο πλαίσιο υπηρεσιών γραφείου ευρέσεως εργασίας».
- 52 Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι ο όρος manpower είναι αγγλική λέξη, σημαίνουσα, σύμφωνα με το *The New Shorter Oxford English Dictionary* (Thumb Index Edition, 1993), «το εργατικό δυναμικό ή την εργασία ενός ανθρώπου ▯ μονάδα ταχύτητας εκτελέσεως εργασίας ▯ το σύνολο των διαθέσιμων ή απαραίτητων προσώπων τελούντων στρατιωτική υπηρεσία, μια εργασία ή άλλο σκοπό ▯ τους εργαζομένους θεωρούμενους ως αριθμητικώς προσδιορίσιμους πόρους, το εργατικό δυναμικό». Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, πρόκειται για συνήθη όρο στην αγγλική εμπορική ορολογία, ευρέως χρησιμοποιούμενου και πασίγνωστου στον τομέα της διαχείρισεως ανθρώπινων πόρων.
- 53 Συναφώς, το τμήμα προσφυγών παραπέμπει στο *Wideman Comparative Glossary of Project Management Terms*, σύμφωνα με το οποίο η λέξη manpower σημαίνει τον συνολικό αριθμό προσώπων που απαιτούνται για ένα συγκεκριμένο είδος εργασίας. Ο προγραμματισμός του εργατικού δυναμικού (manpower planning) είναι η διαδικασία που έγκειται στον σχεδιασμό των αναγκών σε εργατικό δυναμικό για τη χρονική οργάνωση της εργασίας, από απόψεως αριθμού και αρμοδιοτήτων, και στη διαθεσιμότητα των απαιτούμενων ανθρώπινων πόρων για να καλυφθούν οι ανάγκες της οργάνωσης της εργασίας.

- 54 Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, λαμβανομένων υπόψη των ορισμών αυτών, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι υπηρεσίες τις οποίες προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας, δηλαδή οι υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «παροχή εργατικού δυναμικού» (providing manpower). Στη σκέψη 14 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το τμήμα προσφυγών επισημαίνει ότι αφθονούν τα αποδεικτικά στοιχεία υπέρ της περιγραφικής χρησιμοποίησης της επίμαχης λέξης.
- 55 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι το τμήμα ακυρώσεως στηρίχθηκε, όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, σε λήμμα του αγγλικού λεξικού *Collins* (έκδοση 1996), σύμφωνα με το οποίο η λέξη manpower σημαίνει στα αγγλικά «το εργατικό δυναμικό ενός ανθρώπου [μονάδα ενέργειας βάσει του ρυθμού στον οποίο μπορεί να εργαστεί ένας άνθρωπος] περίπου 75 watts [τον απαιτούμενο ή διαθέσιμο αριθμό προσώπων για μια εργασία]» (power supplied by man [a unit of power based on a rate at which a man can work] roughly 75 watts [the number of people needed or available for a job]). Το τμήμα ακυρώσεως στήριξε τον ισχυρισμό του ότι η εν λόγω λέξη χρησιμοποιείται, στα αγγλικά, σε σχέση με το εργατικό δυναμικό, σχετικοποιώντας την και τονίζοντας ότι η λέξη manpower δεν είναι, στη γλώσσα αυτή, η συνηθέστερη για τον προσδιορισμό των επίμαχων υπηρεσιών.
- 56 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, πρώτον, κατ' εφαρμογή της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 47 ανωτέρω, η εκτίμηση του προβαλλομένου περιγραφικού χαρακτήρα του σήματος της παρεμβαίνουσας συνίσταται στην απάντηση στο αν η λέξη manpower μπορεί, στο πλαίσιο συνήθους, από πλευράς ενδιαφερόμενου κοινού, χρήσεως, να δηλώσει, είτε άμεσα είτε με μνεία ενός από τα ουσιώδη χαρακτηριστικά τους, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας.
- 57 Δεύτερον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εν προκειμένω, λαμβανομένης υπόψη της σχετικώς ευρείας ιδιαιτερότητας των επίμαχων υπηρεσιών, το εν λόγω ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται από το σύνολο του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας. Συγκεκριμένα, οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι, και τα πράγματι ενεργά στον τομέα της εργασίας προσωρινού προσωπικού πρόσωπα σε ηλικία εργασίας δύνανται να προσφύγουν στις υπηρεσίες γραφείου ευρέσεως εργασίας ή ευρέσεως προσωρινού προσωπικού, που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας.

- 58 Το Πρωτοδικείο, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των προεκτεθέντων και ειδικότερα των ορισμών της σημασίας, στα αγγλικά, της λέξης *manpower* που προσκόμισε το τμήμα προσφυγών και το τμήμα ακυρώσεως, κρίνει ότι ορθώς το τμήμα προσφυγών κατέληξε ότι η λέξη αυτή, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία, είναι περιγραφική των υπηρεσιών γραφείου ευρέσεως εργασίας ή ευρέσεως προσωρινού προσωπικού.
- 59 Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι η αγγλική λέξη *manpower* έχει πράγματι, με τις επίμαχες υπηρεσίες, αρκούντως άμεση και συγκεκριμένη σχέση δυνάμενη να καταστήσει δυνατό στο ενδιαφερόμενο κοινό στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία να αντιληφθεί άμεσα και χωρίς περαιτέρω σκέψη την περιγραφή των υπηρεσιών αυτών, υπό την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 48 ανωτέρω.
- 60 Κανένα από τα προβληθέντα από την παρεμβαίνουσα επιχειρήματα δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τις κρίσεις αυτές.
- 61 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι ο ισχυρισμός ότι οι επίμαχες υπηρεσίες περιγράφονται στα αγγλικά με τις λέξεις *employment*, *recruitment*, *placement* ή *staffing* δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την άμεση και συγκεκριμένη σχέση της λέξης *manpower* και των ιδίων αυτών υπηρεσιών, δεδομένου ότι είναι σύνηθες, στα αγγλικά, να υπάρχουν πολλά συνώνυμα για τον καθορισμό του ίδιου σημασιολογικού περιεχομένου.
- 62 Ακολούθως, η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται ότι, στην αγγλική γλώσσα, δεν είναι σύνηθες ή φυσικό να προσδιορίζονται οι επίμαχες υπηρεσίες με τη λέξη *manpower* και, εξάλλου, σε κανέναν από τους διαλαμβανόμενους στην προσβαλλομένη απόφαση ορισμούς η λέξη *manpower* δεν αντιστοιχεί με τις υπηρεσίες ευρέσεως προσωπικού. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, ακόμη κι αν θεωρηθεί ότι η λέξη *manpower* με τη σημασία του «εργατικού δυναμικού» δεν είναι ο συνηθέστερος όρος στα αγγλικά για τον προσδιορισμό των υπηρεσιών γραφείου ευρέσεως εργασίας ή ευρέσεως προσωρινού

προσωπικού, μπορεί, παρ' όλ' αυτά, να θεωρηθεί πάντοτε ως περιγραφικός των εν λόγω υπηρεσιών, λαμβανομένης υπόψη της άμεσης σχέσης του με τις υπηρεσίες αυτές.

- 63 Συναφώς, βάσει των ορισμών που διαλαμβάνει η προσβαλλομένη απόφαση, διαπιστώνεται ότι η λέξη αυτή προσεγγίζει αρκούντως, από εννοιολογικής απόψεως, τις εν λόγω υπηρεσίες, οπότε το ενδιαφερόμενο κοινό στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία θα αντιληφθεί άμεσα και χωρίς περαιτέρω σκέψη τη συγκεκριμένη και άμεση σχέση μεταξύ της λέξης και των επίμαχων υπηρεσιών. Επομένως, η εν λόγω λέξη μπορεί να χρησιμοποιηθεί, κατά τη συνήθη χρήση από απόψεως του ενδιαφερομένου κοινού, για τον προσδιορισμό των υπηρεσιών αυτών. Εξάλλου, το τμήμα προσφυγών, με τη σκέψη 14 της προσβαλλομένης απόφασης, παρείχε συγκεκριμένες ενδείξεις της χρησιμοποίησης της λέξης *manpower* υπό την περιγραφική έννοια, στην αγγλική εμπορική ορολογία. Εν πάση περιπτώσει, δεν ασκεί επιρροή το αν η λέξη *manpower* χρησιμοποιείται πράγματι για τέτοιους περιγραφικούς σκοπούς, δεδομένου ότι αρκεί να μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς τούτο [βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Ιανουαρίου 2005, T-367/02 έως T-369/02, Wieland-Werke κατά ΓΕΕΑ (SnTEM, SnPUR, SnMIX), Συλλογή 2005, σ. II-47, σκέψη 40 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία].
- 64 Βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισε η παρεμβαίνουσα προς στήριξη της επιχειρηματολογίας της ότι η λέξη *manpower* δεν είναι η συνήθως χρησιμοποιούμενη στα αγγλικά λέξη για τον προσδιορισμό των εν λόγω υπηρεσιών, μπορεί μόνο να διαπιστωθεί ότι χρησιμοποιούνται και άλλες λέξεις εκτός της λέξης *manpower* για τον προσδιορισμό των υπηρεσιών αυτών. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι, για την εφαρμογή του λόγου αρνήσεως καταχωρίσεως, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94, στο σήμα της παρεμβαίνουσας, δεν ασκεί επιρροή αν υφίστανται ή όχι συνώνυμα βάσει των οποίων προσδιορίζονται επίσης τα επίμαχα προϊόντα ή υπηρεσίες (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα στη σκέψη 63 ανωτέρω απόφαση SnTEM, SnPUR, SnMIX, σκέψη 41).
- 65 Τέλος, το επιχείρημα της παρεμβαίνουσας ότι δεν είναι πιθανόν το σήμα MANPOWER να χρησιμοποιείται από τρίτους στο πλαίσιο των δικών τους εμπορικών δραστηριοτήτων (βλ. σκέψη 37 ανωτέρω) δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά την εξέταση του ζητήματος αν η λέξη *manpower* είναι περιγραφική και, κατά συνέπεια, πρέπει επίσης να απορριφθεί.

- 66 Ως προς τα λοιπά προϊόντα και υπηρεσίες που αφορά το σήμα της παρεμβαίνουσας, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, για το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, ορθώς το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η λέξη *manpower* έχει και περιγραφικό χαρακτήρα για τα περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας, τα οποία υπάγονται στις κλάσεις 9, 16, 41 και 42.
- 67 Συναφώς, επισημαίνεται, πρώτον, όπως επισήμανε το τμήμα προσφυγών, ότι η λέξη αυτή δύναται να γίνει αντιληπτή ως δηλούσα το περιεχόμενο των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών όταν χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο των υπηρεσιών γραφείου ευρέσεως εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, το ενδιαφερόμενο κοινό, το οποίο είναι εξάλλου το ίδιο γι' αυτά τα προϊόντα και υπηρεσίες με το καθορισθέν στη σκέψη 57 ανωτέρω κοινό, θα αντιληφθεί επομένως ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας έχει άμεση και συγκεκριμένη σχέση με τα οικεία προϊόντα και υπηρεσίες.
- 68 Δεύτερον, επειδή στα οικεία προϊόντα και υπηρεσίες περιλαμβάνονται προϊόντα και υπηρεσίες που δεν έχουν καμία σχέση με τις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας και ευρέσεως προσωρινού προσωπικού, πρέπει να επισημανθεί ότι η παρεμβαίνουσα καταχώρισε τη λέξη *manpower* για το καθένα από αυτά στο σύνολό τους. Συνεπώς, συναγεται ότι το τμήμα προσφυγών δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας έχει περιγραφικό χαρακτήρα στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία για το σύνολο των προϊόντων και υπηρεσιών που προστατεύει το εν λόγω σήμα [βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 3ης Δεκεμβρίου 2003, T-16/02, Audi κατά ΓΕΕΑ (TDI), Συλλογή 2003, σ. II-5167, σκέψη 35 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία].
- 69 Δεύτερον, πρέπει να εκτιμηθεί αν το εν λόγω σήμα είναι επίσης περιγραφικό σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη της Ένωσης.
- 70 Συναφώς, το τμήμα ακυρώσεως και το τμήμα προσφυγών διαφέρουν στις προσεγγίσεις τους. Συγκεκριμένα, το τμήμα ακυρώσεως έκρινε ότι η λέξη *manpower* έχει περιγραφικό χαρακτήρα μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία, και όχι στις άλλες χώρες της Ένωσης (σκέψεις 9 και 10 της αποφάσεως του τμήματος ακυρώσεως). Σύμφωνα με το τμήμα ακυρώσεως, η επίμαχη λέξη, ως υφιστάμενος μόνο

στην αγγλική γλώσσα όρος, δεν θεωρείται, πλην των δύο αγγλόφωνων αυτών χωρών, ως περιγραφική, δεδομένου ότι οι ενδιαφερόμενοι καταναλωτές στις μη αγγλόφωνες χώρες χρησιμοποιούν λέξεις που ανήκουν στη δική τους γλώσσα για να αναφερθούν στις έννοιες του εργατικού δυναμικού. Το τμήμα ακυρώσεως προσέθεσε ότι η λέξη manpower δεν είναι εξάλλου, στην αγγλική γλώσσα, η συνηθέστερη για τις υπηρεσίες γραφείου ευρέσεως εργασίας ή γραφείου ευρέσεως προσωρινού προσωπικού. Συνεπώς, σύμφωνα με το τμήμα ακυρώσεως, οι ενδιαφερόμενοι καταναλωτές στις μη αγγλόφωνες χώρες θεωρούν την επίμαχη λέξη ως επινοηθέντα ή δηλωτικό όρο, δυνάμενο να χρησιμεύσει στον προσδιορισμό της προελεύσεως των προϊόντων ή υπηρεσιών που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας.

- 71 Το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας δεν είναι περιγραφικό μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία, αλλά και στις γερμανόφωνες χώρες, δηλαδή στη Γερμανία και την Αυστρία, όπου η λέξη manpower περιλαμβάνεται στην εμπορική ορολογία (σκέψεις 15 και 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως), και στις χώρες της Ένωσης στις οποίες έχει σαφώς ενταχθεί η αγγλική γλώσσα, δηλαδή, σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, στις Κάτω Χώρες, στη Σουηδία, στη Δανία και στη Φινλανδία (σκέψη 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 72 Ενώπιον του Πρωτοδικείου, οι διάδικοι της υπό κρίση διαφοράς διαφώνησαν ως προς τη γεωγραφική έκταση στην οποία το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί να αντιληφθεί τη λέξη manpower ως περιγραφική.
- 73 Διαπιστώνεται ότι, κατ' εφαρμογή της παρατεθείσας με τη σκέψη 47 ανωτέρω νομολογίας, για να εκτιμηθεί αν το σήμα της παρεμβαίνουσας είναι περιγραφικό των επίμαχων προϊόντων και υπηρεσιών στα μη αγγλόφωνα κράτη μέλη, πρέπει να εκτιμηθεί αν, στα κράτη αυτά, μπορεί να χρησιμεύσει, κατά τη συνήθη χρήση από απόψεως του ενδιαφερομένου κοινού, για να προσδιορίσει είτε άμεσα, είτε με μνεία ενός από τα ουσιώδη χαρακτηριστικά τους, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας.

- 74 Το κριτήριο αυτό μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα σε δύο περιπτώσεις.
- 75 Η πρώτη είναι η περίπτωση όπου η αγγλική λέξη *manpower* εισήλθε στη γλώσσα της εν λόγω χώρας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς αντικατάσταση του όρου της γλώσσας αυτής που σημαίνει «εργατικό δυναμικό», τουλάχιστον καθόσον αφορά το ενδιαφερόμενο κοινό. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή, ένα μέλος του κοινού αυτού, όταν βρεθεί, στο εθνικό γλωσσολογικό του πλαίσιο, ενώπιον της λέξης *manpower*, θα την αντιληφθεί πάραυτα ως αναφορά στο «εργατικό δυναμικό».
- 76 Η δεύτερη είναι η περίπτωση όπου, στο πλαίσιο στο οποίο εμπίπτουν τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας, χρησιμοποιείται η αγγλική γλώσσα, έστω επικουρικώς με την εθνική γλώσσα, προς τα μέλη του ενδιαφερομένου κοινού. Προφανώς, στην περίπτωση αυτή, η λέξη *manpower*, η οποία είναι αγγλική λέξη, θα γίνει αντιληπτή ως περιγραφική των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών. Ωστόσο, δεν αρκεί απλώς το ενδιαφερόμενο κοινό ή σημαντικό τμήμα του να έχει ευρεία γνώση της αγγλικής γλώσσας, αν η αγγλική δεν χρησιμοποιείται πραγματικά, στο πλαίσιο αυτό, προς το ίδιο αυτό κοινό.
- 77 Όσον αφορά το ζήτημα αν η κατάσταση ενός ή περισσότερων από τα μη αγγλόφωνα κράτη μέλη της Ένωσης αντιστοιχεί σε μία από τις δύο περιπτώσεις που παρατέθηκαν στις σκέψεις 75 και 76 ανωτέρω, πρέπει, κατ' αρχάς, να επισημανθεί ότι το τμήμα προσφυγών έκρινε, με τη σκέψη 15 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η λέξη *manpower*, ως συνήθης λέξη της αγγλικής εμπορικής ορολογίας, είχε επίσης ενταχθεί στη γερμανική εμπορική ορολογία.
- 78 Η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι το γεγονός και μόνον ότι η λέξη *manpower* εμφανίζεται σε ένα μόνο γερμανικό λεξικό δεν σημαίνει ότι το γερμανικό κοινό την χρησιμοποιεί και την αντιλαμβάνεται γενικώς ή ότι ένα σημαντικό τμήμα του κοινού τη γνωρίζει. Ωστόσο, επιβάλλεται συναφώς η διαπίστωση ότι το τμήμα προσφυγών δεν στήριξε την προαναφερθείσα εκτίμησή του στο γεγονός και μόνον ότι η λέξη *manpower* περιλαμβάνεται στο «γερμανικό λεξικό Duden, το οποίο είναι ευρέως

διαδεδομένο», αλλά και στο ότι η λέξη αναφέρεται σε κατάλογο λέξεων που προέρχονται από άλλες γλώσσες και έχουν ταυτόσημη έννοια με υπάρχουσες γερμανικές λέξεις και χρησιμοποιείται από το συμβούλιο των φοιτητών της εμπορικής σχολής του Bamberg στη Γερμανία, καθώς και σε ένα πρόγραμμα έρευνας που διεξάγεται στο τεχνικό πανεπιστήμιο (TU) της Βιέννης (Αυστρία) (σκέψη 15 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

79 Βάσει των προαναφερθέντων στοιχείων, λαμβανομένων υπόψη ως σύνολο, καθίσταται δυνατή η διαπίστωση ότι το τμήμα προσφυγών ορθώς έκρινε ότι η λέξη manpower είναι επίσης περιγραφική στη γερμανική γλώσσα και, κατά συνέπεια, στη Γερμανία και στην Αυστρία. Όπως αναφέρει η προσβαλλομένη απόφαση, η λέξη αυτή είναι, σύμφωνα με το λεξικό Duden, αντίστοιχη του όρου Arbeitskraft (εργατικό δυναμικό). Επομένως, οι ενδιαφερόμενοι γερμανόφωνοι καταναλωτές θα σχηματίσουν άμεσα και χωρίς περαιτέρω σκέψη μια συγκεκριμένη και άμεση σχέση μεταξύ της λέξης και των γραφείων ευρέσεως εργασίας και ευρέσεως προσωρινού προσωπικού. Όπως προκύπτει από την ένταξη της λέξης στον προαναφερθέντα κατάλογο λέξεων που προέρχονται από άλλες γλώσσες και έχουν ταυτόσημη έννοια με υπάρχουσες γερμανικές λέξεις, τούτο ισχύει, κατά μείζονα λόγο, εφόσον η λέξη manpower αποτελεί νεωτερισμό στο γερμανόφωνο γλωσσολογικό πλαίσιο αναφοράς.

80 Όσον αφορά τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας, τα οποία εμπίπτουν στις κλάσεις 9, 16, 41 και 42, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, όσον αφορά τη Γερμανία και την Αυστρία, ισχύει η ίδια συλλογιστική των ανωτέρω σκέψεων 66 έως 68.

81 Στη συνέχεια, πρέπει να εξετασθεί αν το σήμα της παρεμβαίνουσας μπορεί να θεωρηθεί περιγραφικό σε ένα ή περισσότερα από τα άλλα μη αγγλόφωνα κράτη μέλη της Κοινότητας.

82 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το τμήμα προσφυγών έκρινε, με τη σκέψη 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας είναι επίσης

περιγραφικό στα κράτη μέλη στα οποία «σημαντικό τμήμα των πελατών έχει επαρκή γνώση και κάνει χρήση της αγγλικής εμπορικής ορολογίας», δηλαδή, σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, στις Κάτω Χώρες, στη Σουηδία, στη Δανία και στη Φινλανδία.

83 Πρώτον, το τμήμα προσφυγών στήριξε την ανάλυσή του στην «πείρα» του ότι η γνώση και η χρήση της αγγλικής γλώσσας έχουν εξακριβωθεί συγκεκριμένα στις προαναφερθείσες χώρες. Δεύτερον, το τμήμα προσφυγών τόνισε ότι η αγγλική είναι η κοινή εμπορική γλώσσα που χρησιμοποιείται παγκοσμίως και επίσης η επίσημη γλώσσα εργασίας πολλών διεθνών εταιριών. Τρίτον, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, στις μικρότερες χώρες, οι φοιτητές εμπορικών σπουδών αντιμετωπίζουν συχνά αγγλικά κείμενα κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και, μετά το πέρας των πανεπιστημιακών σπουδών τους, εργάζονται σε τμήματα διαχείρισεως ανθρώπινων πόρων ή σε άλλες θέσεις επιχειρήσεων επιφορτισμένων με τις προσλήψεις προσωρινού προσωπικού. Τέλος, το τμήμα προσφυγών ανέφερε «πολλά αποδεικτικά στοιχεία» προς στήριξη της αποφάσεώς επί του σημείου αυτού (σκέψεις 16 και 17 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

84 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η προαναφερθείσα ανάλυση του τμήματος προσφυγών είναι εσφαλμένη.

85 Πρώτον, πρέπει συναφώς να υπομνησθεί ότι το ενδιαφερόμενο κοινό αποτελείται από το σύνολο του πληθυσμού όπως καθορίστηκε με την ανωτέρω σκέψη 57, και όχι μόνον ή «κυρίως» από τους εργοδότες που αναζητούν προσωπικό (ιδίως τα τμήματα ανθρώπινων πόρων), όπως έλαβε υπόψη του το τμήμα προσφυγών με την ανάλυσή του στη σκέψη 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

86 Όσον αφορά το ζήτημα αν το σήμα μπορεί να χρησιμεύσει, κατά τη συνήθη χρήση από απόψεως του ενδιαφερομένου κοινού, για τον προσδιορισμό των επιμάχων προϊόντων ή υπηρεσιών, επισημαίνεται ότι η «συνήθης» αυτή «χρήση» μπορεί, προδήλως, να διαφέρει αναλόγως του αν πρόκειται, αφενός, για τη χρήση της ορολογίας από ειδικούς στον τομέα των ανθρώπινων πόρων ή, αφετέρου, για την καθημερινή χρήση της ίδιας

ορολογίας από πρόσωπα που αναζητούν εργασία, μεταξύ άλλων, προσωρινής απασχολήσεως, και άλλα πρόσωπα ευρισκόμενα σε ηλικία εργασίας, μη ειδικευμένα στον τομέα των ανθρωπίνων πόρων.

- 87 Δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι το τμήμα προσφυγών δεν διαπίστωσε, όσον αφορά τη Σουηδία, τη Δανία, τη Φινλανδία και τις Κάτω Χώρες, ότι η λέξη *manpower* εισήλθε στις γλώσσες των χωρών αυτών, υπό την έννοια των αναφερθέντων με την ανωτέρω σκέψη 75 κριτηρίων.
- 88 Κατά συνέπεια, πρέπει μόνο να εκτιμηθεί αν, στις χώρες αυτές, η κατάσταση μπορεί να εξομοιωθεί με την κατάσταση που περιγράφεται με την ανωτέρω σκέψη 76.
- 89 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι δεν πρόκειται περί αυτού. Πλην του προαναφερθέντος γεγονότος ότι δεν έλαβε υπόψη το σύνολο του ενδιαφερομένου κοινού, το τμήμα προσφυγών δεν απέδειξε περαιτέρω ότι, στο πλαίσιο των προϊόντων και υπηρεσιών που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας, χρησιμοποιείται η αγγλική γλώσσα, έστω και επικουρικός με την εθνική γλώσσα, προς τα μέλη του κοινού το οποίο έλαβε υπόψη του.
- 90 Συνεπώς, συνάγεται ότι το τμήμα προσφυγών υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως, κρίνοντας ότι στις Κάτω Χώρες, στη Σουηδία, στη Δανία και στη Φινλανδία, το σήμα της παρεμβαίνουσας είναι περιγραφικό των επίμαχων προϊόντων και υπηρεσιών.
- 91 Αντιθέτως, ορθώς το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, στα λοιπά μη αγγλόφωνα κράτη μέλη της Κοινότητας, το σήμα της παρεμβαίνουσας δεν είναι περιγραφικό.

- 92 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι κανένας από τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας δεν μπορεί να αποδυναμώσει τη διαπίστωση αυτή. Συγκεκριμένα, αφενός, η στατιστική περί του ποσοστού των κατοίκων της Κοινότητας που ομιλούν αγγλικά ή γερμανικά δεν μπορεί, προδήλως, να αποδείξει ότι η αγγλική χρησιμοποιείται επικουρικός με την εθνική γλώσσα, προς τα μέλη του ενδιαφερομένου κοινού στις εν λόγω χώρες, στο πλαίσιο όπου εμπίπτουν τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας.
- 93 Αφετέρου, όσον αφορά τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι πολλοί εργαζόμενοι που επιστρέφουν από αγγλόφωνα και γερμανόφωνα κράτη μέλη στη χώρα καταγωγής τους εισάγουν το λεξιλόγιο που έχουν αποκτήσει και υπάρχουν γλωσσικές ανταλλαγές μέσω των άγγλων και γερμανών τουριστών, διαπιστώνεται ότι οι ισχυρισμοί αυτοί είναι προδήλως πολύ αόριστοι προς απόδειξη του ότι η λέξη *manpower* έχει ενταχθεί στη γλώσσα μιας από τις ευρωπαϊκές χώρες, τις οποίες δεν έλαβε υπόψη το τμήμα προσφυγών στην ανάλυσή του.
- 94 Επομένως, σύμφωνα με το άρθρο 63, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94, η προσβαλλομένη απόφαση πρέπει να μεταρρυθμιστεί υπό την έννοια ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας δεν είναι περιγραφικό των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίστηκε στις Κάτω Χώρες, στη Σουηδία, στη Δανία και στη Φινλανδία. Κατά συνέπεια, στο μέτρο αυτό, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτό το αυτοτελές αίτημα της παρεμβαίνουσας.
- 95 Κατά τα λοιπά, το αυτοτελές αίτημα της παρεμβαίνουσας δεν είναι βάσιμο.
- 96 Εξάλλου, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος καθόσον αφορά την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 40/94.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 51, παράγραφος 2, και του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 περί της χρήσεως του σήματος της παρεμβαίνουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιρλανδία, στη Γερμανία και στην Αυστρία

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ⁹⁷ Όσον αφορά την παράβαση, πρώτον, του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το άρθρο αυτό παραπέμπει στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', του κανονισμού αυτού και δεν έχει εφαρμογή στα αρχικά ελαττώματα που θίγουν την εκτίμηση σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να επανορθωθεί το αρχικό ελάττωμα της καταχωρίσεως. Ακόμη κι αν έχει εφαρμογή το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, η προσβαλλομένη απόφαση είναι, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, εσφαλμένη. Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το τμήμα προσφυγών, εφόσον στηρίχθηκε εσφαλμένως στο πολύ περιορισμένο κοινό που έλαβε υπόψη του, κατέληξε στο ότι το σήμα MANPOWER, αρχικώς καταχωρισθέν κατά παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού, απέκτησε στη συνέχεια διακριτικό χαρακτήρα. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι για τον λόγο αυτό το τμήμα προσφυγών εκτίμησε κακώς, στη συνέχεια, τη φήμη που απαιτείται για τον διακριτικό χαρακτήρα, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94.
- ⁹⁸ Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, εφόσον το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 δεν έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις του άρθρου 7, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, κρίσιμη για την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα είναι η ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως καταχωρίσεως του σήματος της παρεμβαίνουσας. Κατά την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, το σήμα MANPOWER δεν είχε καμία φήμη. Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, ακόμη κι αν έχει εφαρμογή το άρθρο 51, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, το ΓΕΕΑ δεν μπορεί να λάβει υπόψη του ως κρίσιμη ημερομηνία για την εκτίμηση της κτήσεως του διακριτικού χαρακτήρα «οποιαδήποτε στιγμή μετά την καταχώριση του σήματος». Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, κρίσιμη είναι η ημερομηνία της αποφάσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας.

- 99 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ακόμη κι αν θεωρηθεί ότι υπήρχε φήμη του σήματος της παρεμβαίνουσας, έπρεπε να «διορθωθεί» η προτεραιότητά του κατά την ημερομηνία εκτιμήσεως της κτήσεως του διακριτικού χαρακτήρα διά της χρήσεως. Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι τα αποτελέσματα του μετέπειτα αποκτηθέντος διακριτικού χαρακτήρα και οι συνέπειές του επί της προτεραιότητας δεν έχουν ακόμη αποτελέσει το αντικείμενο αποφάσεως κοινοτικού δικαίου. Η προσφεύγουσα παραπέμπει στη λύση που έγινε δεκτή στη Γερμανία επί του νομικού αυτού ζητήματος. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με τη λύση αυτή, ο μετέπειτα αποκτηθείς διακριτικός χαρακτήρας δεν έχει αναδρομική εφαρμογή στην ημερομηνία της αιτήσεως καταχωρίσεως του επιμάχου σήματος, γεγονός το οποίο εγγυάται έτσι την ύπαρξη πλέον προσφάτων σημάτων, δημιουργηθέντων μετά την ημερομηνία καταχωρίσεως του προγενεστέρου σήματος, προτού όμως το σήμα αυτό αποκτήσει φήμη.
- 100 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 παραπέμπει σιωπηρώς στο άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, οπότε αποκλείεται η καταχώριση όταν οι λόγοι αρνήσεως υφίστανται μόνο σε τμήμα της Κοινότητας. Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, ένα μόνον κράτος μέλος αντιπροσωπεύει τέτοιο τμήμα της Κοινότητας.
- 101 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ο διακριτικός χαρακτήρας και επομένως η φήμη πρέπει να υπάρχουν σε όλη την Κοινότητα, τόσο κατ' άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94 όσο και δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού.
- 102 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το τμήμα προσφυγών δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η απόκτηση της ικανότητας του σήματος της παρεμβαίνουσας να καταχωρισθεί διά της χρήσεώς του απαιτεί ότι τουλάχιστον ένα σημαντικό τμήμα του κοινού αναγνωρίζει τη λέξη *manpower* ως αναφερόμενη στην παρεμβαίνουσα και στα προϊόντα και στις υπηρεσίες της και όχι μόνον ότι οι καταναλωτές δεν προβαίνουν σε κανένα συσχετισμό με τη λέξη *manpower*. Συγκεκριμένα, όλα τα σημαντικά τμήματα του ενδιαφερομένου κοινού του οικείου εδάφους πρέπει, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, να αναγνωρίζουν ότι τα επίμαχα προϊόντα και υπηρεσίες προέρχονται από την παρεμβαίνουσα. Τούτο δεν αποδείχθηκε.

- 103 Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, το τμήμα προσφυγών δεν τήρησε τις υποχρεωτικές προϋποθέσεις αποκτήσεως διακριτικού χαρακτήρα διά της χρήσεως υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94 και του συνδυασμού των διατάξεων του άρθρου 51, παράγραφος 2, και του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ίδιου αυτού κανονισμού, που είναι αυστηρότερες από τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού.
- 104 Τρίτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το ενδιαφερόμενο κοινό πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με τη φύση των προϊόντων και υπηρεσιών. Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι υπηρεσίες γραφείων ευρέσεως εργασίας και ευρέσεως προσωρινού προσωπικού είναι καθημερινές υπηρεσίες και ο μέσος επίμαχος καταναλωτής προσδίδει μάλλον αμελητέα προσοχή στα συναφή με τις υπηρεσίες αυτές σήματα. Επομένως, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, απαιτείται εντονότατη διείσδυση στην αγορά, ώστε οι καταναλωτές να αντιλαμβάνονται τη λέξη manpower ως σήμα. Η λέξη αυτή δεν βαίνει πέραν του «εμποδίου της καταχωρίσεως» που αποτελεί το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 40/94.
- 105 Τέταρτον, η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι είναι δυνατή η επέκταση της φήμης ορισμένων προϊόντων και υπηρεσιών σε άλλα (σκέψη 34 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94, η ακυρότητα σήματος χωρίς διακριτικό χαρακτήρα ή περιγραφικού σήματος πρέπει να κηρυχθεί τουλάχιστον για τα προϊόντα και υπηρεσίες, για τα οποία δεν αποδείχθηκε η φήμη του.
- 106 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, εφόσον η παρεμβαίνουσα επιδίωξε να αποδείξει την ύπαρξη διακριτικού χαρακτήρα λόγω της φήμης του σήματός της μόνο για τις υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού, ακόμη κι αν το Πρωτοδικείο κρίνει ότι το επίμαχο σήμα απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα για τις υπηρεσίες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό το αίτημα περί κηρύξεως της ακυρότητας για τα άλλα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορά το εν λόγω σήμα, για τη χρήση των οποίων η παρεμβαίνουσα δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο.

- 107 Πέμπτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, κατά παράβαση του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, το ΓΕΕΑ δεν απαιτήσε από την παρεμβαίνουσα επαρκή αποδεικτικά στοιχεία της φήμης του σήματός της στο σύνολο της Κοινότητας και αποφάνθηκε εσφαλμένως βάσει ανεπαρκών εγγράφων.
- 108 Συναφώς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το τμήμα προσφυγών δεν τήρησε τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την απόκτηση διακριτικού χαρακτήρα, τις οποίες θέσπισε το Δικαστήριο με την απόφαση της 4ης Μαΐου 1999, C-108/97 και C-109/97, *Windsurfing Chiemsee* (Συλλογή 1999, σ. I-2779), λαμβάνοντας υπόψη, με τη σκέψη 27 της προσβαλλομένης αποφάσεως, μόνον τους κύκλους εργασιών και τις διαφημιστικές καταχωρίσεις σε εφημερίδες και τηλεφωνικούς καταλόγους [απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Νοεμβρίου 2004, T-402/02, *Storck κατά ΓΕΕΑ* (σχήμα σγουρόχαρτου), Συλλογή 2004, σ. II-3849, σκέψεις 82 επ.].
- 109 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, το τμήμα προσφυγών, χωρίς κανένα αποδεικτικό στοιχείο και λεπτομερή εκτίμηση, έκρινε ως πολύ πιθανό το γεγονός ότι η θέση της δικαιούχου του κοινοτικού σήματος στο Ηνωμένο Βασίλειο, η οποία είναι εξάλλου αμφίβολη, θα επεκταθεί στο μέλλον στην Ιρλανδία. Το επιχείρημα ότι η φήμη μπορεί να επεκταθεί από ένα κράτος σε ένα άλλο και το επιχείρημα ότι «έντονη φήμη σε μεγαλύτερο γειτονικό κράτος» αρκεί για να αποκτηθεί διακριτικός χαρακτήρας σε άλλα κράτη (η προσφεύγουσα αναφέρει τις σκέψεις 32 και 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως) καθιστούν αλυσιτελές το ζήτημα της φήμης σε σημαντικό τμήμα της Κοινότητας. Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, στην περίπτωση αυτή, αν προσκομισθούν αποδεικτικά στοιχεία για ένα μόνον κράτος μέλος, μπορεί να υποτεθεί ότι η φήμη αυτή υφίσταται και στα γειτονικά κράτη. Τούτο θα είχε εξάλλου συνέπειες όσον αφορά το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 40/94. Επομένως, δεν επιτρέπεται η «επέκταση» της φήμης. Το αυτό ισχύει για την περίπτωση όπου η φήμη συνάγεται από αίτηση καταχωρίσεως εθνικού σήματος χωρίς αποδεικτικά στοιχεία της φήμης (σκέψη 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 110 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι το τμήμα προσφυγών έλαβε υπόψη του τη διαφήμιση σε μία μόνο χώρα, κατόπιν δε διαπίστωσε ότι αρκεί για την αναγνώριση της φήμης ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας χρησιμοποιείται σε διεθνή κλίμακα και πρέπει πάντοτε να λαμβάνεται ως βάση η μητρική γλώσσα (η προσφεύγουσα αναφέρεται στη σκέψη 32 της προσβαλλομένης αποφάσεως), συνιστά επίσης παράβαση του προπαρατεθέντος κανόνα. Η επισήμανση της διεθνούς

χρήσεως ενός κοινοτικού σήματος όσον αφορά τη φήμη του εντός της Κοινότητας αποτελεί απαράδεκτο διάλληλο συλλογισμό. Στη σκέψη 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως αντικρούεται το επιχείρημα της «μητρικής γλώσσας», εν πάση περιπτώσει για τη Φινλανδία. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, επί του σημείου αυτού, διαπιστώνεται ότι, στη Σουηδία, στη Δανία και στη Φινλανδία, η λέξη manpower είναι αμιγώς περιγραφική και δεν έχει διακριτικό χαρακτήρα.

- 111 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, το τμήμα προσφυγών δεν αξιολόγησε ποιο ποσοστό του ενδιαφερομένου κοινού αντιλαμβάνεται το σήμα της παρεμβαίνουσας ως προσδιορίζον τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της. Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, το ΓΕΕΑ έπρεπε να ζητήσει αντικειμενικές γνωμοδοτήσεις από εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια ή άλλες επαγγελματικές ενώσεις και να στηριχθεί σε δημοσκοπήσεις.
- 112 Όσον αφορά τη Γερμανία, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, ενώ το τμήμα προσφυγών παραπέμπει σε δημοσκόπηση που καταδεικνύει ότι το 54 % των προσώπων που εργάζονται στον τομέα των ανθρώπινων πόρων γνωρίζουν το σήμα MANPOWER και θεωρεί ότι η δημοσκόπηση αυτή είναι αντιπροσωπευτική του ενδιαφερομένου κοινού, τούτο αντικρούεται με τη σκέψη 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Στη σκέψη αυτή, γίνεται λόγος για «ενδιαφερομένους καταναλωτές, δηλαδή τους εργοδότες των προσωρινώς εργαζομένων και των προσώπων που επιφορτίζονται με τη σύναψη τέτοιων συμβάσεων εργασίας», έννοια σημαντικά ευρύτερη των «προσώπων που εργάζονται στις υπηρεσίες ανθρώπινων πόρων» (σκέψη 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το τμήμα προσφυγών δεν λαμβάνει υπόψη ότι το ενδιαφερόμενο κοινό περιλαμβάνει, εν πάση περιπτώσει, και το προσωρινό προσωπικό, και μάλιστα το σύνολο των εργαζομένων, εργοδότες και πρόσωπα που παρακολουθούν εκπαίδευση ως πρόσωπα που δυνητικώς αναζητούν εργασία. Επιπλέον, το τμήμα προσφυγών κακώς συσχέτισε τις στατιστικές του 54 % των ερωτηθέντων προσώπων που γνωρίζουν το «σήμα» και το 70 % που γνωρίζουν την περιγραφική λέξη manpower (σκέψη 28 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, τα ποσοστά αυτά των ερωτηθέντων προσώπων δεν συμπίπτουν και, συνεπώς, δεν μπορούν να συγκριθούν.

- 113 Πρώτον, το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί εν προκειμένω, όταν η καταχώρηση του κοινοτικού σήματος γίνεται κατά παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β', γ ή δ', το κοινοτικό σήμα δεν κηρύσσεται εντούτοις άκυρο εάν, διά της χρήσεως που του έγινε, απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα. Από όλες τις γλωσσικές αποδόσεις, πλην της γερμανικής, προκύπτει ότι η «καθιέρωση του σήματος» μπορεί επίσης να επέλθει μετά την καταχώριση.
- 114 Δεύτερον, το ΓΕΕΑ προβάλλει ότι, όσον αφορά το οικείο έδαφος, συνομολογείται ότι το σήμα πρέπει να έχει αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεώς του μόνον εκεί όπου υφίσταται ο λόγος απαραδέκτου. Σύμφωνα με την ίδια λογική, ο διακριτικός χαρακτήρας διά της χρήσεως πρέπει να αποδεικνύεται, κατά την άποψη του ΓΕΕΑ, μόνο για τα προϊόντα και υπηρεσίες για τα οποία ισχύει συναφώς ο απόλυτος λόγος απαραδέκτου. Το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι το τμήμα προσφυγών εξέτασε πολλά αποδεικτικά στοιχεία περί της χρήσεως του σήματος της παρεμβαίνουσας και κατέληξε ορθώς στο συμπέρασμα ότι το σήμα αυτό έχει αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως στις εν λόγω χώρες.
- 115 Τρίτον, το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι το τμήμα προσφυγών εκτίμησε την καθιέρωση του σήματος της παρεμβαίνουσας στηριζόμενο σε εμπειριστατωμένο έλεγχο των αποδεικτικών στοιχείων. Δεν απαιτείται εκ νέου εξέταση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων, δεδομένου ότι το τμήμα προσφυγών παρέπεμψε πλειστάκις σε αυτά με την προσβαλλομένη απόφαση.
- 116 Σύμφωνα με το ΓΕΕΑ, όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, δεν υπάρχει αμφιβολία ως προς την καθιέρωση του σήματος της παρεμβαίνουσας, λαμβανομένων υπόψη των κύκλων εργασιών της παρεμβαίνουσας, του αριθμού των υποκαταστημάτων της (292 γραφεία το 2000) και αναρίθμητα άρθρα του Τύπου. Ενόψει των στοιχείων αυτών, δεν ήταν απαραίτητη η προσκόμιση άλλων εγγράφων ή ανεξαρτήτων γνωμοδοτήσεων εμπορικών επιμελητηρίων.
- 117 Το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι η κατάσταση είναι επίσης σαφής στη Γερμανία, λαμβανομένων υπόψη των υποκαταστημάτων της παρεμβαίνουσας (126 το 1999), του ετησίου κύκλου εργασιών της και των προσκομισθέντων άρθρων του Τύπου. Το

ΓΕΕΑ τονίζει τις δημοσκοπήσεις από τις οποίες προκύπτει ότι το 54 % των ενδιαφερομένων καταναλωτών γνωρίζουν το σήμα. Το ΓΕΕΑ αμφισβητεί τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι τα αριθμητικά αυτά στοιχεία είναι αμελητέα. Φρονεί ότι το τμήμα προσφυγών ορθώς εξέτασε με διαφορετικό τρόπο τα αποδεικτικά στοιχεία, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως των προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και της συγκεκριμένης αγοράς, όταν συσχέτισε τα παρατεθέντα αριθμητικά στοιχεία με τον αριθμό των καταναλωτών που δύνανται να αντιληφθούν την αγγλική λέξη *manpower* ως περιγραφική. Το ΓΕΕΑ προβάλλει ότι τα προσκομισθέντα για την Αυστρία στοιχεία πιστοποιούν την καθιέρωση του σήματος της παρεμβαίνουσας και στο κράτος αυτό.

- 118 Πρώτον, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, όσον αφορά την κρίσιμη ημερομηνία για την εκτίμηση της κτήσεως διακριτικού χαρακτήρα διά της χρήσεως, το τμήμα προσφυγών ορθώς βασίστηκε στο γράμμα του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 και ο αποκτηθείς διά της χρήσεως διακριτικός χαρακτήρας έχει εφαρμογή «αναδρομικώς» από την ημέρα της αιτήσεως καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος (ημερομηνία προτεραιότητας) και όχι από την ημέρα κατά την οποία το σήμα απέκτησε τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα («διορθωμένη» ημερομηνία προτεραιότητας). Σύμφωνα με την παρεμβαίνουσα, η αρχή της «διορθωμένης» ημερομηνίας προτεραιότητας δεν συνάδει προς το κείμενο του κανονισμού 40/94, στον οποίο δεν υπάρχει καμία συναφή ένδειξη.
- 119 Δεύτερον, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι προσκόμισε ενώπιον του ΓΕΕΑ σημαντικό αριθμό αποδεικτικών στοιχείων, καταδεικνύοντα τη μεγάλη διάρκεια και την ένταση της χρησιμοποίησεως του επιμάχου σήματος στην Κοινότητα, καθώς και τη θέση της ως παγκόσμιου ηγέτη της αγοράς στον τομέα των υπηρεσιών προσωρινής εργασίας. Από το σύνολο των αποδεικτικών αυτών στοιχείων προκύπτει σαφής εικόνα της θέσης πρώτης τάξης και της φήμης του σήματος MANPOWER στους τομείς της προσωρινής εργασίας και ευρέσεως προσωπικού στην Κοινότητα.
- 120 Τρίτον, η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε εκτείνονται σε όλες τις οικείες χώρες και αποτελούν τη βάση, όπου απαιτείται, για να γίνει δεκτός ο διακριτικός χαρακτήρας που απέκτησε το σήμα της όσον αφορά τους καταναλωτές στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και στην Ιρλανδία, στη Γαλλία, στη

Γερμανία, στην Ιταλία, στην Ισπανία, στην Πορτογαλία, στην Αυστρία, στις Κάτω Χώρες, στο Βέλγιο, στο Λουξεμβούργο, στη Δανία, στη Σουηδία, στη Φινλανδία και στην Ελλάδα.

- 121 Συναφώς, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι τα πολυάριθμα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε περιλαμβάνουν, περαιτέρω, παραδείγματα του υλικού που χρησιμοποιήθηκε στην Κοινότητα για τη κοινολόγηση του κοινοτικού της σήματος με διάφορα μέσα επικοινωνίας, ήτοι, έντυπα, φυλλάδια, υλικό εμπορίας και διαφημίσεως, καθώς και διαφημιστικά δώρα που διανεμήθηκαν στους πελάτες και επιστολόχαρτο με επικεφαλίδα το λογότυπο της επιχειρήσεως. Η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται ότι τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία, με κατάταξη ανά χώρα, περιλαμβάνουν αντιπροσωπευτικά ποσοτικά στοιχεία περί της διανομής του υλικού προωθήσεως των πωλήσεων και διαφημίσεως και περί των συναφών δαπανών.
- 122 Τέταρτον, η παρεμβαίνουσα αναφέρει ότι, κατά τη φάση της εξετάσεως, ο εξεταστής δεν την κάλεσε να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία περί της αποκτήσεως διακριτικού χαρακτήρα όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία. Με δική της πρωτοβουλία, η παρεμβαίνουσα προέτεινε και αποδεικτικά στοιχεία αφορώντα τη Γερμανία. Τα σχετικά με τις άλλες χώρες της Κοινότητας αποδεικτικά στοιχεία προσκομίστηκαν μόνον κατά τη διαδικασία περί κηρύξεως της ακυρότητας. Επομένως, βάσει ουδενός στοιχείου μπορεί να υποστηριχθεί ότι, δεδομένου ότι, στο στάδιο της εξετάσεως δεν είχαν προσκομισθεί αποδεικτικά στοιχεία για ορισμένες χώρες, το κοινοτικό σήμα δεν είχε ήδη αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως σε άλλες χώρες. Περαιτέρω, λόγω της φύσεως των αποδεικτικών στοιχείων σε τέτοιου είδους υπόθεση, είναι πάντοτε δυσχερής η απόδειξη της καταστάσεως ενός σήματος πριν από πολλά έτη.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 123 Πρώτον, διαπιστώνεται ότι, μετά την αναδιατύπωση της προσβαλλομένης αποφάσεως, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως κατέστη ανίσχυρος, καθόσον αφορούσε τη χρήση του σήματος της παρεμβαίνουσας στις Κάτω Χώρες, στη Σουηδία, στη Δανία και στη

Φινλανδία. Συνεπώς, ο λόγος αυτός πρέπει να εξετασθεί μόνον όσον αφορά τη χρήση του σήματος αυτού στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιρλανδία, στη Γερμανία και στην Αυστρία.

- 124 Δεύτερον, η αιτίαση της προσφεύγουσας που αντλείται από παράβαση του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 πρέπει επίσης να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, αφενός, ότι, βάσει των προσκομισθέντων από την παρεμβαίνουσα αποδεικτικών στοιχείων, το τμήμα προσφυγών δεν μπορεί να κρίνει ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας χρησιμοποιούνταν, υπό την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, στις οκτώ χώρες όπου το εν λόγω σήμα είναι, σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, περιγραφικό και, αφετέρου, λαμβανομένων υπόψη των ανεπαρκών αυτών αποδεικτικών στοιχείων, το τμήμα προσφυγών έπρεπε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, να απαιτήσει από την παρεμβαίνουσα συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία για τη χρήση του σήματός της. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αν η πρώτη αιτίαση, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, είναι βάσιμη, αρκεί για την ακύρωση της προσβαλλομένης απόφασης. Εξάλλου, ακόμη κι αν θεωρηθεί ότι είναι ακριβής η προβαλλόμενη παράλειψη του ΓΕΕΑ να καλέσει την παρεμβαίνουσα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94, να προσκομίσει συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία για τη χρήση του σήματός της, δεν είναι δυσμενής για την προσφεύγουσα, η οποία δεν έχει συνεπώς κανένα έννομο συμφέρον να την προβάλλει.
- 125 Τρίτον, πρέπει να εξετασθεί η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας ότι, κατ' ουσίαν, βάσει του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, για την απόρριψη αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας, δεν καθίσταται δυνατόν να ληφθεί υπόψη ο ενδεχομένως διακριτικός χαρακτήρας του σήματος, του οποίου ζητείται η ακύρωση, ο οποίος έχει αποκτηθεί διά της χρήσεως του σήματος αυτού μετά την καταχώρισή του.
- 126 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Αφενός, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλεσθεί επωφελώς μόνον το γερμανικό κείμενο του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, προς στήριξη της απόψεώς της. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, η ανάγκη ενιαίας ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου αποκλείει ότι, σε περίπτωση αμφιβολίας, το κείμενο μιας διατάξεως λαμβάνεται υπόψη μεμονωμένα, αλλ' αντιθέτως απαιτεί την ερμηνεία και εφαρμογή του υπό το πρίσμα των αποδόσεων του κειμένου αυτού στις άλλες επίσημες γλώσσες (απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Δεκεμβρίου 2004, T-11/02, Παππάς κατά Επιτροπής, Συλλογή

Υπ.Υπ. 2004, σ. I-A-381 και II-1773, σκέψη 34 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία¹²⁷ διάταξη του Πρωτοδικείου της 11ης Δεκεμβρίου 2006, T-392/05, ΜΜΤ κατά Επιτροπής, που δεν δημοσιεύτηκε στη Συλλογή, σκέψη 30). Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι περισσότερες γλωσσικές αποδόσεις του άρθρου 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, πλην της γερμανικής, αναφέρουν ρητώς τη χρήση «μετά την καταχώριση» του σήματος του οποίου ζητείται η ακύρωση.

¹²⁷ Αφετέρου, επισημαίνεται ότι, αν η διάταξη αυτή πρέπει να νοηθεί υπό την έννοια ότι δεν αφορά τη χρήση του σήματος του οποίου ζητείται η ακύρωση μετά την καταχώρισή του, τότε είναι περιττή και στερείται νοήματος. Συγκεκριμένα, γίνεται δεκτή η καταχώριση περιγραφικού σήματος το οποίο, λόγω της χρήσεως που του έγινε πριν από την κατάθεση αιτήσεως καταχωρίσεώς του ως κοινοτικού σήματος, απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα για τα προϊόντα και υπηρεσίες που αφορά η αίτηση καταχωρίσεως, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94. Έτσι, ένα καταχωρισθέν σήμα δεν μπορεί να ακυρωθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 51, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 40/94 αν «η καταχώριση του κοινοτικού σήματος» δεν «έγινε κατά παράβαση του άρθρου 7». Κατά συνέπεια, το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 δεν είναι καθόλου λυσιτελής στην περίπτωση αυτή. Επομένως, η τελευταία αυτή διάταξη αφορά μόνον τα σήματα των οποίων η καταχώριση είναι αντίθετη στους λόγους απαραδέκτου του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και δ', του κανονισμού 40/94 και τα οποία, ελλείψει τέτοιας διατάξεως, πρέπει να ακυρωθούν, κατ' εφαρμογή του άρθρου 51, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94. Το άρθρο 51, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 έχει, ακριβώς, ως σκοπό τη διατήρηση της καταχωρίσεως των σημάτων τα οποία, διά της χρήσεως που τους έγινε, έχουν, εν τω μεταξύ, δηλαδή μετά την καταχώρισή τους, αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες για τα οποία καταχωρίστηκαν, παρά το γεγονός ότι όταν έγινε η καταχώρισή τους ήταν αντίθετη προς το άρθρο 7 του κανονισμού 40/94.

¹²⁸ Όσον αφορά την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας σχετικά με την προτεραιότητα του σήματος της παρεμβαίνουσας, διαπιστώνεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν καθόρισε καμία ημερομηνία προτεραιότητας για το σήμα αυτό. Το ζήτημα της προτεραιότητας του σήματος αυτού δεν ασκεί επιρροή στο πλαίσιο της εξετάσεως αιτήσεως ακυρώσεώς του για απόλυτο λόγο απαραδέκτου. Ακόμη κι αν γίνει δεκτό ότι η προτεραιότητα του σήματος αυτού μπορεί να τοποθετηθεί μόνο σε ημερομηνία μεταγενέστερη της καταθέσεως της αιτήσεως που οδήγησε στην καταχώρισή του, το γεγονός αυτό και μόνο δεν αρκεί για να επιφέρει την ακύρωσή του. Συγκεκριμένα, το

ζήτημα της προτεραιότητας που πρέπει να χορηγηθεί στο σήμα της παρεμβαίνουσας καθίσταται λυσιτελής μόνον όταν το σήμα αυτό προβάλλεται προς στήριξη ανακοπής κατά άλλου σήματος (βλ. άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 40/94). Ωστόσο, εν προκειμένω, δεν πρόκειται περί τέτοιου είδους διαδικασίας.

129 Τέλος, όσον αφορά τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ότι δεν αποδείχθηκε η χρήση του σήματος της παρεμβαίνουσας, μετά την καταχώρισή του, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιρλανδία, στη Γερμανία και στην Αυστρία, πρέπει να υπομνηστεί ότι, πρώτον, η σχετική με το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κανονισμού 40/94 νομολογία, που ισχύει επίσης για τον διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, σύμφωνα με το οποίο η απόκτηση διακριτικού χαρακτήρα διά της χρήσεως του σήματος απαιτεί τουλάχιστον σημαντικό τμήμα του ενδιαφερόμενου κοινού να προσδιορίζει, χάρη στο σήμα, τα οικεία προϊόντα ή τις υπηρεσίες ως προερχόμενα από συγκεκριμένη επιχείρηση [βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Μαρτίου 2007, T-230/05, Golf USA κατά ΓΕΕΑ (GOLF USA), που δεν δημοσιεύθηκε στη Συλλογή, σκέψη 79 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία].

130 Για να καθορισθεί αν ένα σήμα απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα μετά τη χρήση που του έγινε, η αρμόδια αρχή πρέπει να εκτιμήσει συνολικά τα στοιχεία βάσει των οποίων μπορεί να αποδειχθεί ότι το σήμα κατέστη κατάλληλο για τον προσδιορισμό των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών ως προερχομένων από συγκεκριμένη επιχείρηση και επομένως για τη διάκριση αυτών των προϊόντων και υπηρεσιών από τα προϊόντα και υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων. Συναφώς, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, το μερίδιο της αγοράς που αναλογεί στο σήμα, η ένταση, η γεωγραφική έκταση και η διάρκεια της χρήσεως του σήματος αυτού και το μέγεθος των επενδύσεων στις οποίες έχει προβεί η επιχείρηση για την προώθησή του, η αναλογία των ενδιαφερομένων κύκλων που προσδιορίζει το προϊόν ως προερχόμενο από συγκεκριμένη επιχείρηση χάρη στο σήμα, οι δηλώσεις εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων ή άλλων επαγγελματικών ενώσεων (βλ. προπαρατεθείσα στη σκέψη 129 ανωτέρω GOLF USA, σκέψη 79 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 131 Συνεπώς, οι περιστάσεις, υπό τις οποίες η συνδεόμενη με την απόκτηση διακριτικού χαρακτήρα διά της χρήσεως προϋπόθεση μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούται, δεν μπορούν να προσδιορίζονται αποκλειστικά και μόνο βάσει γενικών και αφηρημένων στοιχείων, όπως είναι τα συγκεκριμένα ποσοστά [βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, T-141/06, Glaverbel κατά ΓΕΕΑ (Αναπαράσταση σχεδίου σε υάλινη επιφάνεια), που δεν δημοσιεύθηκε στη Συλλογή, σκέψη 32 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία].
- 132 Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σήματος, συμπεριλαμβανομένου αυτού που έχει αποκτηθεί με τη χρήση, πρέπει επίσης να εκτιμάται σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες ζητείται η καταχώριση του σήματος και λαμβάνοντας υπόψη την τεκμαιρομένη αντίληψη ενός μέσου καταναλωτή της κατηγορίας των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών, που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος [βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Μαρτίου 2003, T-237/01, Alcon κατά ΓΕΕΑ — Dr. Robert Winzer Pharma (BSS), Συλλογή 2003, σ. ΙΙ-411, σκέψη 51 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία].
- 133 Δεύτερον, πρέπει να υπομνηστεί ότι, εν προκειμένω, το τμήμα προσφυγών διαπίστωσε, ειδικότερα, ότι η παρεμβαίνουσα προσκόμισε πολλά αποδεικτικά στοιχεία της χρήσεως του σήματος στις περισσότερες χώρες της Ένωσης. Σύμφωνα με την παρεμβαίνουσα, τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία αρκούν προς απόδειξη του διακριτικού χαρακτήρα διά της χρήσεως του εν λόγω σήματος στο επίμαχο έδαφος κατά την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας. Εξάλλου, βάσει ορισμένων από τα μεταγενέστερα της ημερομηνίας αυτής αποδεικτικά στοιχεία, είναι δυνατόν, σύμφωνα με την παρεμβαίνουσα, να αντληθούν συμπεράσματα περί του διακριτικού χαρακτήρα κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου. Περαιτέρω, το τμήμα προσφυγών έλαβε υπόψη του το γεγονός ότι η παρεμβαίνουσα είναι επιχείρηση με δραστηριότητες σε παγκόσμια κλίμακα.
- 134 Όσον αφορά συγκεκριμένα το Ηνωμένο Βασίλειο, το τμήμα προσφυγών διευκρίνισε, με τη σκέψη 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η παρεμβαίνουσα προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τους σημαντικούς και διαρκώς αυξανόμενους ετήσιους κύκλους εργασιών μεταξύ 1990 και 1999, τον αριθμό των θυγατρικών, ο οποίος ανήλθε από 162 το 1991 σε 292 το 2000, τα αριθμητικά στοιχεία των διαφημιστικών δαπανών, το μερίδιο της αγοράς 9 % το 2000, έγγραφα περί των διαφημιστικών συνεργασιών της και αναρίθμητα δημοσιεύματα του Τύπου, πολλά από τα οποία δημοσιεύθηκαν περί την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως για την κήρυξη της ακυρότητας του σήματος της παρεμβαίνουσας. Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία είναι επαρκέστατα για να κριθεί ότι το εν

λόγω σήμα δεν αναγνωρίζεται μόνον ως περιγραφικό, αλλά και ως σήμα για τις υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού στο Ηνωμένο Βασίλειο.

135 Λαμβανομένων υπόψη όλων των αποδεικτικών στοιχείων και της δικογραφίας, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι ορθώς το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι αποδείχθηκε ο διακριτικός χαρακτήρας διά της χρήσεως του σήματος της παρεμβαίνουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο.

136 Πράγματι, πρέπει να επισημανθεί, συγκεκριμένα, ο μεγάλος αριθμός θυγατρικών της παρεμβαίνουσας. Βάσει του στοιχείου αυτού, λαμβανομένου υπόψη μαζί με τη φύση των υπηρεσιών και προϊόντων που προτείνει η παρεμβαίνουσα, μπορεί να θεωρηθεί ότι η επιχείρηση της παρεμβαίνουσας ήταν σαφώς εμφανής στην οικεία αγορά. Επ' αυτού προστίθενται ο κύκλος εργασιών, το υψηλό μερίδιο της αγοράς, τα αναρίθμητα δημοσιεύματα του Τύπου, καθώς και τα λοιπά προβληθέντα από το τμήμα προσφυγών στοιχεία, τα οποία επισημαίνουν αρκούτως την ισχυρή θέση του σήματος της παρεμβαίνουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο.

137 Τα στοιχεία αυτά αρκούν συνολικώς —χωρίς να χρειάζεται να ζητηθούν γνωμοδοτήσεις εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων ή άλλων επαγγελματικών ενώσεων ή αναφορές σε δημοσκοπήσεις, όπως προβάλλει η προσφεύγουσα— για να αποδειχθεί ότι σημαντικό τμήμα του ενδιαφερομένου κοινού στο Ηνωμένο Βασίλειο προσδιορίζει, χάρη στο σήμα της παρεμβαίνουσας, τα οικεία προϊόντα ή υπηρεσίες ως προερχόμενα από επιχείρηση της παρεμβαίνουσας. Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν την ένταση, τη διάρκεια και την ευρεία γεωγραφική κάλυψη της χρήσεως του σήματος της παρεμβαίνουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο.

138 Όσον αφορά την Ιρλανδία, το τμήμα προσφυγών διαπίστωσε με τη σκέψη 27 της προσβαλλομένης απόφασεως ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας χρησιμοποιείται πλέον των 25 ετών στη χώρα αυτή ως σήμα στον τομέα προσλήψεως προσωπικού και, το

1993, η επιχείρηση της παρεμβαίνουσας πραγματοποίησε σημαντικό κύκλο εργασιών μεγαλύτερο από 897 000 λίρες στερλίνες (GBP) και υπερέβη το όριο του ενός εκατομμυρίου GBP το 1995. Περαιτέρω, το τμήμα προσφυγών διαπίστωσε ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας είχε αποτελέσει το αντικείμενο διαφημίσεως σε εφημερίδες και τηλεφωνικούς καταλόγους. Σύμφωνα με το τμήμα προσφυγών, δεν μπορεί να μη ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι είναι πολύ πιθανόν η φήμη του σήματος της παρεμβαίνουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο να αντανακλά εν μέρει στην Ιρλανδία.

139 Έχοντας υπόψη τον φάκελο της υποθέσεως, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι βάσει της μακράς διάρκειας χρησιμοποίησεως του σήματος στην Ιρλανδία και του κύκλου εργασιών, καθώς και των αποδεικτικών στοιχείων που αντλούνται από τις διαφημίσεις σε εφημερίδες και τηλεφωνικούς καταλόγους, μπορεί πράγματι να συναχθεί ότι το τμήμα προσφυγών δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως διαπιστώνοντας τον διακριτικό χαρακτήρα που είχε αποκτήσει το σήμα της παρεμβαίνουσας στην Ιρλανδία. Πρέπει να προστεθεί ότι, εν προκειμένω, δεν μπορεί να προσαφθεί στο τμήμα προσφυγών ότι δεν έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία που αναφέρει η προπαρατεθείσα στη σκέψη 108 ανωτέρω νομολογία Windsurfing Chiemsee, σκέψη 51.

140 Όσον αφορά τη Γερμανία και την Αυστρία, πρέπει να θεωρηθεί ότι το τμήμα προσφυγών ορθώς έκρινε ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας είχε αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως στις δύο αυτές χώρες. Συγκεκριμένα, αφενός, το τμήμα προσφυγών ορθώς έκρινε ότι βάσει του μεγάλου αριθμού γραφείων της παρεμβαίνουσας στη Γερμανία, του κύκλου εργασιών της στη χώρα αυτή, του αριθμού των επιχειρήσεων πελατών της, περιλαμβανομένων των πολυεθνικών, της συχνής εμφανίσεως του σήματος της παρεμβαίνουσας σε διάφορες εφημερίδες, και μάλιστα σε εθνικό επίπεδο, των διαφόρων διαφημιστικών αγγελιών που εμφανίστηκαν, καθώς και του όγκου των δαπανών προωθήσεως πωλήσεων και της γεωγραφικής εκτάσεως της χρησιμοποίησεως του σήματος της παρεμβαίνουσας, μπορεί να διαπιστωθεί ότι το εν λόγω σήμα απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως στη Γερμανία.

141 Αφετέρου, όσον αφορά την Αυστρία, βάσει του συνόλου των στοιχείων στα οποία στηρίχθηκε το τμήμα προσφυγών, μπορεί επίσης να αποδειχθεί, μεταξύ άλλων, η ένταση της χρήσεως του σήματος της παρεμβαίνουσας, η διάρκεια της χρήσεως αυτής, καθώς και ο ποικίλος γεωγραφικός χαρακτήρας του και η συχνότητα και κανονικότητα της εμφανίσεώς του σε διαφημίσεις και, κατά συνέπεια, να θεωρηθεί ότι το σήμα της

παρεμβαίνουσας απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα στην Αυστρία στην περίπτωση που θεωρηθεί ότι το σήμα είναι περιγραφικό και στη χώρα αυτή.

- 142 Πρέπει να θεωρηθεί ότι οι προπαρατεθείσες διαπιστώσεις ότι το σήμα της παρεμβαίνουσας απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως στις τέσσερις προαναφερθείσες χώρες δεν αναιρούνται από τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, που αντλούνται από το γεγονός ότι ο διακριτικός χαρακτήρας διά της χρήσεως δεν αποδείχθηκε για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στις κλάσεις 9, 16, 41 και 42, που προστατεύει το σήμα της παρεμβαίνουσας.
- 143 Συγκεκριμένα, όσον αφορά τον διακριτικό χαρακτήρα που απέκτησε διά της χρήσεως το σήμα της παρεμβαίνουσας για τα άλλα επίμαχα προϊόντα και υπηρεσίες που εμπίπτουν στις κλάσεις 9, 16, 41 και 42, το τμήμα προσφυγών έκρινε, μεταξύ άλλων, με τη σκέψη 34 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η παρεμβαίνουσα χρησιμοποιούσε μεγάλο αριθμό των προϊόντων και υπηρεσιών αυτών στο πλαίσιο συμβάσεων εργασίας προσωρινού προσωπικού και, δεδομένου ότι η λέξη *manpower* έχει δεύτερη σημασία για τις υπηρεσίες ευρέσεως προσωρινού προσωπικού, οι ενδιαφερόμενοι καταναλωτές θα θεωρήσουν, παραδείγματος χάρη, ότι βιβλίο ή διάλεξη με τον τίτλο αυτό αναφέρεται στην παρεμβαίνουσα και τις υπηρεσίες της.
- 144 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι το τμήμα προσφυγών ορθώς κατέληξε στο ότι ο διακριτικός χαρακτήρας που απέκτησε το σήμα της παρεμβαίνουσας για τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στην κλάση 35 πρέπει να επεκταθεί στα προϊόντα και υπηρεσίες που προστατεύει το σήμα, τα οποία εμπίπτουν σε άλλες κλάσεις.
- 145 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τη σκέψη 12 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το σήμα της παρεμβαίνουσας είναι περιγραφικό μόνο σε σχέση με ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες που εμπίπτουν στις κλάσεις 9, 16, 41 και 42. Η λέξη *manpower* μπορεί να γίνει αντιληπτή ως αναφερόμενη στο περιεχόμενο μόνον αυτών των προϊόντων και υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο υπηρεσιών γραφείου ευρέσεως εργασίας, ο δε καταναλωτής που κάνει τον συσχετισμό των προϊόντων και υπηρεσιών

των κλάσεων 9, 16, 41 και 42 και των υπηρεσιών γραφείου ευρέσεως εργασίας και γραφείου ευρέσεως προσωρινού προσωπικού μπορεί να αντιληφθεί το σήμα της παρεμβαίνουσας ως την ένδειξη προελεύσεως των εν λόγω προϊόντων και υπηρεσιών, με αναφορά στην παρεμβαίνουσα.

¹⁴⁶ Όσον αφορά το γεγονός ότι το τμήμα προσφυγών έλαβε υπόψη του εσφαλμένη ημερομηνία ως την αποφασιστική ημερομηνία για την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα διά της χρήσεως, διαπιστώνεται ότι, αντιθέτως προς όσα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, το τμήμα προσφυγών καλώς έλαβε υπόψη του την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας ως κρίσιμη ημερομηνία, σε σχέση με την οποία πρέπει να εκτιμηθεί ο διακριτικός χαρακτήρας διά της χρήσεως (σκέψεις 22 και 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, ενήργησε σύμφωνα με τη νομολογία κατά την οποία η συγκεκριμένη ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εξέταση του διακριτικού χαρακτήρα διά της χρήσεως μετά την καταχώριση είναι η ημερομηνία της αιτήσεως περί κηρύξεως της ακυρότητας (βλ., συναφώς, προαναφερθείσα στη σκέψη 132 ανωτέρω απόφαση BSS, σκέψη 53). Εξάλλου, το τμήμα προσφυγών μπορούσε, χωρίς να υποπέσει σε αντιφάσεις στο σκεπτικό ή σε πλάνη περί το δίκαιο, να λάβει υπόψη στοιχεία που, μολονότι είναι μεταγενέστερα της ημερομηνίας υποβολής της αιτήσεως, καθιστούν δυνατή τη συναγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά την κατάσταση τη συγκεκριμένη εκείνη ημερομηνία (βλ., κατ' αναλογία, διάταξη του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 2004, C-192/03 P, Alcon κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2004, σ. I-8993, σκέψη 41).

¹⁴⁷ Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το τμήμα προσφυγών δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι το σήμα της προσφεύγουσας απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα διά της χρήσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιρλανδία, στη Γερμανία και στην Αυστρία. Επομένως, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα πρέπει να απορριφθεί, στο σύνολο του, ως αβάσιμος.

¹⁴⁸ Για όλους τους προεκτεθέντες λόγους (βλ. σκέψεις 94 έως 96 και 147 ανωτέρω), η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ¹⁴⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει αυτή να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με τα αιτήματα του ΓΕΕΑ και της παρεμβαίνουσας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Η απόφαση του τετάρτου τμήματος του ΓΕΕΑ της 22ας Ιουλίου 2005 (υπόθεση R 499/2004-4), σχετικά με αίτηση περί κηρύξεως της ακυρότητας του κοινοτικού σήματος MANPOWER αριθ. 76059, μεταρρυθμίζεται υπό την έννοια ότι το εν λόγω σήμα δεν είναι περιγραφικό των προϊόντων και υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίστηκε στις Κάτω Χώρες, στη Σουηδία, στη Φινλανδία και στη Δανία. Διατηρείται το διατακτικό της αποφάσεως αυτής.

- 2) Απορρίπτει κατά τα λοιπά το αίτημα της Manpower Inc. περί μεταρρυθμίσεως της ανωτέρω αποφάσεως του τμήματος προσφυγών.
- 3) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 4) Καταδικάζει την Powerserv Personalservice GmbH στα δικαστικά έξοδα.

Βηλαράς

Dehousse

Šváby

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Οκτωβρίου 2008.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

M. Βηλαράς